CdectJa DOCTIRINA VIeŢi

Vedanta este o cale directă având ca punct de plecare respingerea deliberată a dualităţii subiective lobiect ce serveşte drept cadru tuturor demersurilor noastre obişnuite (inclusiv speculaţiei metafizice).

Această Cale ne face să atingem Plenitudinea şi Bucuria definitive fără niciun suport obiectiv. Este aşadar, o Cale opusă felului nostru de a gândi îşi presupune refuzul întregii noastre activităţi... Imentale, chiar sub formele ei cele mai lelevate.

cel care a înţeles pe de a ntregull zădărnicia căutării unei iBucurii perfecte înt lumea dualităţilor, poate lâncepe anevoioasal muncă de întoarcere, leare îl va readuce din exterior către Idescoperirea Realităţiil sale transcendentale. Îl umea numelor şi al formelor este un produs l-ai activităţii minţii. I

Ignoranţa se instalează lin clipa când ego-ull consideră numele şi Iformele drept realităţii separate. I I

INumai prin suprimarea acesteil

Ignorante, deci print accesul la Cunoaştere!

Energiile dirijate cătrel exterior sunt întoarsei aduse Inlăuntru, părăsind Devenireal pentru a reintegra unitatea Fiinţei. Această l reintegrare este rezultatul spontan şi-l necesar al Cunoaşterii. I I HUn asemenea rezultaţi nu poate fi obţinut decât lân absenta oricăruil efort, prin simplul efect al discernământului.

IcanKjeji l

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României

JEAN KLEIN Fii ceea ce eşti/Jean Klein; trad.: Viorica D. Ciorbagiu ed.: Aurelian Scrima Bucureşti: Herald, 2C03 128 p; 19,5/13 cm (Frontiere) ISBN 973 – 9453 – 84 – 8

I. Ciorbagiu, D. Viorica (trad.)

II. Scrima, Aurelian (ed.)

Sursa folosită pentru realizarea prezentei ediţii în limba română: Jean Klein

SOLS CE QUE TU ES Entretiens sur la non-dualite © 1970, Le Courrier du Livre Pari sJEAN

KLEIN

Fii ceea ce eşti

CONVORBIRI DESPRE NON-DUALITATE

Traducere din limba franceză: Viorica D. Ciorbagiu

EDITURA HERALD Bucureşti

Viziune grafică: *Victor Isarov*

Tehnored actare: *Sandu Leicescii* Lector: *Radu Duma*

Drepturile asupra prezentei versiuni în limba română aparţin Editurii Herald. Reproducerea integrală sau parţială a textului sau a ilustraţiilor din această carte poate fi făcută numai cu acordul editorului.

Aceste conferinţe, care au avut loc la Paris, Torino şi Mexic, au fost reunite de Centrul

„OMUL ŞI CUNOAŞTEREA”

Fără ajutorul doamnei Nelly Libert şi a domnului Gaston Kempfner, această carte nu ar fi prins viaţă

ŞI NELE, prezent în toate fiinţele ne apare, din eroare, ca fiind foarte îndepărtai.

Dar, când *această eroare este risipită prin adevărata Cunoaştere*, *Şinele este recunoscut ca* o *prezenţă perpetuă*...

Asemenea unui colier pe care-l credeai pierdut şi pe care-l regăseşti atârnându-ţi la gât.

Shankarăeharv

CAPITOLUL I

Vorbim în aceste întruniri despre „Cunoaşterea" adevăratei noastre naturi. Dar cuvântul cunoaştere va fi folosit aici în sensul său strict de realizare metafizică, însemnând stabilirea fermă în ceea ce noi suntem cu adevărat. Este vorba, deci, despre o împlinire.

Acest demers nu trebuie să comporte o idee preconceptă, nici să caute să atingă un scop imaginat, căci Necunoscutul nu poate fi conceput şi nici imaginat. Pentru înţelegerea obişnuită, se foloseşte analogia sau raţionamentul. Dar aici, este vorba despre un absolut lipsit de formă, despre un „Subiect" suprem care nicicând nu poate fi sesizat de ceea ce numim înţelegere. Această căutare comportă, deci, în mod necesar

obligaţia de a avea „mâinile goale” şi o minte care să fi renunţat la „strategia” cunoaşterii. Proiectarea unui „Dumnezeu”, a unui „Sine”, a lui „unde” sau „când” relevă tocmai această strategie pe care trebuie s-o eliminăm cu desăvârşii-o. Singura „tehnică” – dacă pot să mă exprim astfel – la care te poţi gândi se sprijină pe „arta de a asculta”, care este suprema lecţie a metodei tradiţionale.

În consecinţă, întrunirile noastre nu vă vor furniza cunoştinţe sau informaţii în sensu comun al acestor termeni. De aceea nu vă sfătuiesc să luaţi notiţe. Ceea ce este important e să adoptaţi o atitudine „activă în mod pasiv”, care vă va permite să convertiţi în „propria voastră substanţă” tot ceea ce veţi f auzit adoptând această atitudine. Va fi dec necesar să ascultaţi cu extremă atenţie şi, mai mult încă, să încercaţi în acelaşi timp să vă ascultaţi pe voi înşivă.

Activitatea omului obişnuit este alcătuită din reacţii, care sunt expresia constituţiei sale egotice. Omul obişnuit este un „Eu” înconjurat de

obiecte agreabile sau dezagreabile, prietenoase ori ostile, şi tot ceea ce acţionează asupra lui îl determină să reacţioneze în funcţie de dorinţele sau de temerile sale. Ca urmare, toate reacţiile lui sunt false, parţiale, inadecvate, întrucât sunt fondate pe perspectiva sa egotică ce are ca punct de plecare iluzia unui „eu” separat.

Toate doctrinele tradiţionale ne învaţă metode care permit părăsirea acestei stări de „reactivitate”, pentru a accede la starea fără ego unde toate reacţiile (răspunsuri egotice) încetează, pentru a 10 face loc unor „acţiuni” impersonale care sunt răspunsuri adevărate, imparţiale şi adecvate.

În anumite împrejurări, chiar şi omul egotic răspunde la solicitarea lucrurilor în această manieră spontană şi adecvată. Aceasta se întâmplă mai ales când se confruntă cu ceva de-o noutate absolută, ceva ce nu poate fi integrat în tiparele sale mentale. Acelaşi lucru i se poate întâmpla în experienţa estetică, poctică, fiindcă obiectul frumos fiind Armonia şi „expresia

Armoniei”, posedă în mod firesc forţa de a-l armoniza. În consecinţă, forţa aceasta ne poate reechilibra temporar, punându-ne în consonanţă cu ceea ce ne înconjoară. Dar aceste trăiri rare şi fugitive, aceste „stări de graţie” ce ne permit să întrezărim paradisul pierdut, rămân necunoscute şi nefolosite, fiindcă ego-ul le „refuză” şi le evită ca pe un semn al morţii.

Este important să fi fost bine înţelese toate acestea pentru a asculta cu folos o învăţătură tradiţională. În faţa unui Maestru, ascultarea trebuie să fie o atitudine asemănătoare acelor stări de graţie când noi am reuşit să ieşim o clipă din starea egotică. Trebuie să faci efortul de a-ţi aminti aceste momente excepţionale de golire, de despuiere, de receptivitate, de deschidere lucidă.

Această stare de ascultare este într-adevăr primul pas pe Cale. Trebuie să ne observăm dorinţele pentru a ajunge să înţelegem ce căutăm cu adevărat în toate obiectele ce se oferă poftei noastre. Vom constata că atunci când obiectul dorit este „despuiat” de toate particularităţile lui,

de toate caracteristicile lui distinctive, rămâne un rest constant, care este scopul autentic al căutărilor noastre şi care se numeşte Plenitudine, Bucurie şi Pace. Or, se ştie că nimic în lumea obiectivă nu cunoaşte Plenitudinea perfectă şi nici Bucuria necondiţonată. Ne dăm scama întotdeauna după cucerirea obiectului râvnit de existenţa câtorva clipe de non-dorinţă, dar foarte repede dorinţa reapare şi pornim iarăşi într-o nouă căutare. Această succesiune perpetuă a dorinţelor arată că nu obiectul în sine este ceea ce dorim cu adevărat fiindcă, dacă ar fi aşa, o dată ce am intrat în posesia obiectului dorinţa noastră ar dispărea.

Ceea ce dorim, de fapt, este Bucuria (*înanda*) care se află concomitent în noi şi în toate lucrurile. Conştiinţa omniprezenţei acestei Bucurii să pierdut atunci când am devenit un ego separat, uitând identitatea mea esenţială cu ea. Începând cu acel moment, lumea obiectelor şi dualitatea se ivesc. Tocmai această dualitate este cea care ne face incapabili să descoperim prezenţa Bucuriei

(*ănanda*) în orice lucru şi în noi înşine. Nu mai eşti în stare să recunoşti Bucuria decât în obiectele care corespiuid structurii tale egotice… Astfel eşti condamnat să lupţi într-o lume în care se confruntă agreabilul şi dezagreabilul, Binele şi Răul. În majoritatea timpului nu facem altceva decât să oscilăm între agreabil-plăcere şi 12 dezagreabil-durere fără a fi capabili să întrevedem Bucuria autentică, faţă de care plăcerea nu este decât o umbră vagă.

Totuşi, în anumite cazuri, ne găsim în prezenţa unui obiect care se armonizează cu noi de-o manieră excepţională. Atunci devine posibil să depăşim plăcerea, să trăim adevărata Bucurie şi să descoperim că Bucuria desăvârşită se află dincolo de dualitatea Plăcere-Durere, fiind de o cu totul altă natură. Într-adevăr, plăcerea este, prin însăşi natura ei, mişcătoare şi tranzitorie – de unde şi caracterul ei trecător şi înşelător. Când această plăcere creşte în intensitate şi în puritate, nu se mai mulţumeşte doar să domolească dorinţa, ci ajunge s-o îndestuleze… pentru o clipă. Şi

tocmai atunci plăcerea face loc Bucuriei. Aşadar, Bucuria nu ţâşneşte decât prin anularea dorinţei, adică a ego-ului. Tocmai de aceea Bucuria veritabilă este impersonală, dincolo de ego. Când ne cufundăm în Bucuria perfectă, încetăm să mai fim noi înşine; nu mai există decât Bucuria, iar obiectul a dispărut deodată cu subiectul.

Mi-ar plăcea să cercetăm mai îndeaproape şi împreună anumite puncte, pe care nu am făcut decât să le schiţez; jiar aş vrea să înţelegeţi că ceea ce este esenţial în expunerea mea va fi formulat doar prin sugestii, fiindcă exprimările prea clare şi prea precise riscă să împiedice în voi orice tendinţă de a o completa. *Întrebare*: Am să vă puri două întrebări: cea dintâi mă priveşte direct, iar a doua este de ordin mai generai. Aţi spus că nu trebuie să luăm notiţe în timp ce vă ascultăm şi totuşi eu am făcut acest lucru. Treptat, pe măsură ce vă ascultam, şi aproape involuntar, luam distanţă faţă de ceea ce spuneaţi. Pentru a avea un contact direct cu Realitatea ultimă, pentru a mă cufunda pe de-a-ntregul în ea, mi se

pare că nu pot face abstracţie de intelect, ti este cel care vede drumul său. Cel puţin, aşa crede; ştie că trebuie să se depăşească sau, cei puţin, îşi închipuie că ştie. De aceea cred că notându-mi câteva idei esenţiale şi impregnându-mă cu ele obţin un rezultat mai bun decât dacă plonjez direct în „necunoscut”. Aceasta este prima mea întrebare.

Cea de-a doua este următoarea: aţi spus că începutul căutării se face fără a căuta. Dar atunci cum trebuie privite disciplinele care urmăresc să ne condiţioneze (mintea) în vederea apropierii de Realitate?

Răspuns: Pentru a putea înţelege acest demers trebuie, mai întâi, să te eliberezi de prejudecăţi că obiectele există independent de cel care le percepe. În afară de asta, trebuie să-ţi dai seama că percepţia simultană a mai multor obiecte este imposibilă. 14

Când observăm ceva cu atenţie, conştiinţa penetrează actul vederii şi noi nu mai suntem nimic altceva decât vederea. Când ascultăm cu

adevărat ceva, devenim exclusiv auzul. Este cu neputinţă să fim simultan şi una şi alta. Putem să trecem foarte repede de la o activitate la alta, de la un gând la altul, dar simultaneitatea este imposibilă. Astfel, poţi să constaţi singur neputinţa de a „simţi” cum se cuvine ceea ce se „iveşte” din interior şi, în acelaşi timp, să iei notiţe, ceea ce s-ar face în dauna calităţii actului de a asculta. Trebuie sesizată valoarea de moment a cuvintelor Maestrului, căci ele sunt rostite pentru a-l atinge pe ascultătorul din acel moment. Aceste cuvinte, odată transcrise în notiţe, îşi pierd „pregnanţa” iniţială.

În ce priveşte pregătirea intelectuală, aceasta trebuie îndepărtată în mod categoric pentru a-i asigura ascultării autenticitatea şi spontaneitatea, absolut indispensabile.

Referitor la disciplinele despre care aminteai, ele trebuie să fie înlăturate în mod deliberat fiindcă implică o constrângere: există mereu „cineva” care vrea să disciplineze ceva, iar acest „ceva” se împotriveşte. Iată deci o sursă

permanentă de efort şi de conflict.

Înainte de a întreprinde o cercetare în profunzime trebuie să fii capabil de a privi în tine însuţi. Asta nu înseamnă că trebuie să te analizezi, să te compari sau să te evaluezi, ci pur şi simplu să te observi ca pe un obiect. Şi atunci când observi cu maximă atenţie ceea ce se iveşte, te afli într-o stare corectă şi lipsită de conflict Constaţi astfel că niciun fel de discipline nu-şi mai au rostul fiindcă lucrurile se elimină de la sine, prin discernământ, fără ca noi să le „maltratăm”. Chiar în tehnica „renunţării” există încă urmă de efort, pentru că a vrea să renunţi la obiect implică totuşi o anumită formă de disciplină. Doar „reacţia” fără efort şi „fără alegere”… – da, /ic bine „fără alegere” – este cea care constituie criteriul *Eliberăriiântrebare*: Dacă vă înţeleg bine, a alege înseamnă a rămâne neîncetat în tine însuţi, în mod voit cu alte cuvinte, alegerea unui obiect semnifică de fapt a te alege pe tine însuţi, în timp ce a nu alege e totuna cu a te integra în totalitatea vieţii, în care toate obiectele se contopesc.

Răspuns: Da, numai când noi nu mai alegem, lucrul se alege de la sine în noi înşine.

Întrebare: Mi se pare relativ uşor să-mi observ gândurile doar câteva secunde, dar cum aş putea să prelungesc această ştire de „observator” fără să fac efort, câtă vreme noi ne identificăm atât de uşor cu propriile noastre gânduri?

Răspuns: Când gândeşti, nu poţi fi „martor”, fiindcă gândul şi obiectul lui sunt „una”. Abia după ce actul gândirii s-a produs poţi să-ţi dai seama ce ai gândit. Lucrul acesta trebuie să fie bine înţeles. Pentru a ajunge să te asculţi, trebuie 16 să se instaleze în tine, treptat, o anumită destindere. Ai crezut că vei reuşi performanţa de „a-ţi stăpâni corpul” prin metode yoga. Dar când această practică nu este dirijată de un Maestru care este stăpân pe cunoaşterea unei tradiţii autentice, a-ţi stăpâni corpul duce inevitabil la a ţi-l maltrata. Când „îţi lucrezi corpul”, asta ar trebui să însemne că faci abstracţie de el, eliminându-l. Corpul nu e altceva decât o noţiune fabricată de mental şi de care, în consecinţă, mentalul se poate elibera.

Efortul pe care l-ai făcut pentru a te relaxa nu are scopul de a te elibera de înrobire, ci de a realiza „transfigurarea” corpului însuşi, deoarece corpul nostru fizic se transformă în „corp de slavă” atunci când încetăm de a gândi în mod obişnuit, când reuşim să nu ne mai percepem propriul corp ca pe o masă solidă şi rezistentă, ci ca pe ceva subtil şi iradiant. Se poate ajunge la acest rezultat prin repetarea frecventă a unei atitudini interioare de destindere profundă.

O asemenea atitudine mentală, însoţită de vizualizarea corpului ca o realitate din ce în ce mai fluidă şi mai aeriană, sfârşeşte prin a ne face să „realizăm” o veritabilă experienţă de dematerializare. Înţelegi atunci că materialitatea şi opacitatea fizică a corpului nostru nu sunt altceva decât consecinţele crispărilor şi ale fixaţiilor anterioare sau ale celor curente. Atâta timp cât nu te delimitezi de ideea unui corp solid, oricare ar fi gradul de relaxare pe care l-ai atins, corpul rămâne ceva greoi, apăsător şi inert. Dar când ajungi să-ţi „recreezi” corpul, când el va ti

devenit pentru tine ceva uşor, aerian, ceva foarte pur, când natura corpului va fi devenit ca cea a eterului însuşi, vei înţelege că ai ajuns la acest rezultat deoarece atenţia ta s-a dezbărat de orice tensiune.

În momentul de fată atenţia ta este încordată şi această tensiune a fost sporită prin disciplinele pe care le-ai practicat. În primul rând prin concentrare. Orice disciplină este o fixaţie – „maltratezi" totul, în afară de ceea ce vrei să păstrezi în faţa ochilor. E un fel de dictatură pe care o exerciţi asupra ta însuţi şi totul e deja compromis. Hste absolut necesară o atenţie fără tensiune.

Întrebare: Şi fără alegere?

Răspuns: Fără alegere.

Întrebare: Şi fără scop?

Răspuns: Ce scop aţi putea urmări câtă vreme obiectul căutării este necunoscut? Puteţi doar să vă spuneţi cam aşa: „Tot observându-mă, siuit obligat să recunosc că în fiecare zi sunt prizonierul a mii de dorinţe, niciodată satisfăcute

sau a căror satisfacere nu-mi aduce, în niciun caz, o bucurie definitivă”. Mi se pare, deci, că în loc de a alerga la infinit de la o dorinţă la alta ar fi mult mai bine dacă te-ai opri să examinezi adevărata natură a dorinţei. Dacă demersul tău reuşeşte, vei înţelege 18 scopul veritabil al oricărei dorinţe. Ceea ce dorinţa urmăreşte cu adevărat este de fapt non-dorinţa. Non-dorin ţa e o stare în care nu ceri absolut nimic. Este o stare de supremă bogăţie, de Plenitudine, care se manifestă ca Bucurie şi Pace. Atunci ştii că în fond nu cauţi nimic altceva decât Plenitudinea şi Pacea absolute. Vezi în sfârşit – acum că ai înţeles natura intimă a scopului ultim – că, în realitate, acesta nu este un scop, adică un ţel spre care tinzi, întrucât Plenitudinea nu poate fi decât consecinţa unei destinderi şi a unui abandon.

Nu prin acumulări poţi să obţii Eliberarea, ci instalându-te într-o „stare de a Fi” care, în realitate, ne este proprie şi în care trăim constant fără să ştim. De altfel, n-am putea trăi nicio clipă în afara acestei stări.

Întrebare: Oare „inspiraţia” n-ar putea fi o modalitate de a aborda Calea pe care o propuneţi? Toată lumea are de rezolvat probleme şi toată lumea are inspiraţii. Unii găsesc ajutor în practicile spirituale, alţii în artă. În situaţia în care eşti ajutat, sau eşti inspirat, şi în care Lucrurile vin firesc, există un abandon complet (după un mare efort prealabil, bineînţeles) al atenţiei riguroase şi al raţionamentului. Cu alte cuvinte, încetăm să mai trăim, însă ceva trăieşte în noi. Există un contact cu „altceva”. Continuă să existe o anumită dualitate, dar aceasta nu-i oare o modalitate de apropiere ce ne-ar putea ajuta pe Cale? *Răspuns*: După cum am spus înainte, rostul obiectelor este să te trimită spre Conştiinţă. Dar există, desigur, obiecte privilegiate pentru noi care conduc la Experienţa non-dual – mai ales operele de artă. În momentul în care opera de artă (a cărei însuşire este de a te face să uiţi de tine) provoacă o rezonanţă intimă, personalitatea dispare, ego-ul se risipeşte, astfel că devii pentru o clipă expresia însăşi a Unităţii.

Întrebare (aceeaşi persoană): Vă mulţumesc pentru răspuns, dar eu mă refeream la ceva mai mult, adică la Creaţie. În momentul Creaţiei, există o stare… nu-mi place să folosesc acest cuvânt… med iu mică, adică o stare în care eşti pur şi simplu un culoar între „altceva” şi ceea ce urmează să apară sau ceea ce vei face…

Întrerupere:…da, nu mai eşti prezent. *Întrebare* (aceeaşi persoană): Ba da, eşti prezent… şi totuşi nu eşti. Exista acolo o dăruire de sine, un „ceva” care te pătrunde şi te face să acţionezi. Evident, trebuie să fi muncit mult înainte, dar atunci când apare acest dar, această comunicare între „altceva” şi ceea ce faci, tu dispari fiindcă un canal e doar un canal şi nimic altceva. Oare aici nu-i vorba de o apropiere – fiind, totuşi, un fenomen obiectiv – nu neapărat de ceea ce ai creat, ci de tine însuţi? Oare lucrul acesta nu poate uşura unora dificila apropiere de cunoaştere? Fiindcă, în ultimă instanţă, este o „esenţă” care trebuie cunoscută, chiar dacă no20 ţiunea de esenţă nu-i decât provizorie. Când,

bunăoară, ne uităm la un trandafir, îi observăm forma, culoarea, etc. Despre trandafir se pot furniza nenumărate informaţii, dar despre esenţa trandafirului nimeni nu ştie nimic. Nici noi nu cunoaştem mai mult decât alţii, dar noi ştim că esenţa există, noi… în sfârşit, cei care aprofundează lucrurile.

Aşadar, există în noi înşine o esenţă care să poată fi cunoscută în acelaşi mod?

Răspuns: Referitor la prima remarcă, trebuie să înţelegi ce se întâmplă în momentul creaţiei linei opere de artă. Prin acest act, artistul se exteriorizează. Temporar, corpul şi mintea artistului devin instrumentele perfecte ale fundalului fiind, aşa cum ai spus, un fel de culoar care, prin forme, culori şi proporţii exprimă ceea ce este inexprimabil.

Când priveşti o operă arhitecturală ale cărei componente verticale şi orizontale se echilibrează perfect, elanul spre înălţime şi impresia de greutate se anulează până la punctul în care edificiului îi este răpită consistenţa obiectivă, în

aşa fel încât te simţi împins, parcă în contra curentului, înspre fundalul care e Bucurie.

Să trecem acum la cea de-a doua problemă. Noi am mai analizat-o, de altfel, deseori. Când vorbeşti despre trandafir, tu nu vorbeşti decât despre amintirea percepţiei pe care o ai despre el şi vorbeşti, totodată, despre felul tău personal de

2la concepe trandafirul. Adică, aşa cum ai spus, ştii că are cutare parfum, că-ţi procură o adevărată desfătare la atingerea petalelor, că floarea aceasta unică aparţine cutărei categorii botanice, care sunt utilizările ei posibile – toate astea fac parte din cunoaşterea acumulată de tine însuţi şi din ceea ce ai aflat de la alţii. Astfel, cunoştinţele mai sus amintite îţi dau impresia că ştii cum arată (floarea) şi-atunci spui: „văd un trandafir”. Dar fiinţa reală a trandafirului n-o vezi niciodată. Dar pentru a cunoaşte trandafirul, este suficient să fii „tu însuţi”, fiindcă esenţa noastră şi cea a trandafirului este aceeaşi Esenţă. Atunci când te-ai stabilit în propria ta Esenţă comunici cu Esenţa oricărui lucru.

Întrebare: Aţi putea să ne vorbiţi despre acea stare inconfundabilă ce se iveşte atunci când te asculţi cu adevărat pe tine însuţi?

Răspuns: Noi suntem aceia care împiedicăm cel mai adesea apariţia acestei stări, prin însăşi nerăbdarea noastră. Tot ceea ce trebuie să faci este s-o primeşti fără a încerca s-o manipulezi, fără s-o tratezi ca pe un punct de plecare al unor serii deductive, fiindcă astfel poţi distruge orice posibilitate de înţelegere autentică. Calitatea, savoarea, plenitudinea acelei stări inconfundabile depind de puritatea acestei atitudini.

Se poate întâmpla ca această stare să se producă şi, totuşi, conţinutul ei să ne îndrepte către ceva pe care egoul nostru nu-l poate admite. În 22 acest caz o distrugem imediat. Câteodată, apariţia stării la care vă referiţi poate fi tardivă. Atunci trebuie să dovedeşti multă răbdare, trebuie să-i acorzi timpul necesar pentru a se „maturiza”.

Dacă ne obişnuim să observăm ceea ce se iveşte zilnic în noi, vom deveni din ce în ce mai capabili să sesizăm stadiul ultim al acestei stări.

Când îţi dai seama de-a binelea că Realizarea non-dual nu poate fi sesizată de către minte fiindcă ea depăşeşte capacitatea de înţelegere, se produce o „izbucnire supremă” care nu seamănă cu celelalte.

Ea survine pur şi simplu prin eliminarea falselor identificări, ne conduce la partea esenţială a fiinţei noastre, şi ne lasă într-o stare ce nu poate fi analizată, deoarece am depăşit relaţia Mjbiect-obiect. Ni se poate întâmpla să cunoaştem aceste momente minunate, însă noi avem tendinţa de a le escamota, eul nostru încercând să le acapareze ca pe un obiect al desfătării, ceea ce denaturează Experienţa şi o transformă într-o caricatură. Însăşi dorinţa de a prelungi această Experienţă e cea care o face să dispară.

Întrebare: Aţi putea să ne vorbiţi despre Intuiţie?

Răspuns: Intuiţia înseamnă vederea directă, înţelegerea imediată a obiectului cunoscut de către subiect. *Sădhana* dezvoltă Intuiţia, o face din ce în ce mai profundă. Toate recomandările privind calitatea ascultării simt la fel de valabile şi

pentru Intuiţie.

Întrebare: Când gândirea încetează de la sine şi intri „în miezul fiinţei tale” poţi oare să te menţii în această stare? Şi e necesar să faci aceasta?

Răspuns: Este cu putinţă să-ţi pui astfel de întrebări în momentul când eşti cufundat (în starea aceea)? O trăieşti, te afli în miezul ei. Asta-i tot. Dar este foarte important să recunoşti în această Experienţă o perspectivă deschisă asupra Sinelui şi să n-o confunzi cu o experienţă a minţii.

Întrebare: Se petrece cotidian un lucru foarte semnificativ – te ocupi cu ceva, dar te gândeşti la altceva. De exemplu, mi se întâmplă să-mi pun cheile într-un anumit loc şi, chiar în clipa următoare, să uit unde anume, numai şi numai pentru că în clipa aceea mă gândeam în altă parte, nu mai eram prezent. Pare un exemplu banal, dar oare nu demonstrează el că majoritatea timpului noi nu suntem prezenţi?

Răspuns: Da, într-adevăr, suntem tot timpul în altă parte – ori înainte, ori în urmă – dorim ceva

sau regretăm ceva însă niciodată nu ne aflăm aici şi acum. Această fugă de prezent are o semnificaţie profundă. Dacă facem abstracţie de prezent sau, mai curând, dacă prezentul este incapabil să ne „reţină”, se întâmplă astfel deoarece acest pre/ent ni se pare o realitate ştiută, deci lipsită de interes, ori ca o realitate decepţionantă. Atâta vreme cât n-am înţeles că Bucuria veritabilă nu rezidă în lucruri, ci în noi înşine, singura noastră speranţă stă în lucrurile viitoare. 24

Tocmai din acest motiv noi trăim total nepotrivit, aplecaţi fiind şi tinzând spre viitor. Ceea ce urmează să înţelegem este că prezenţa în clipa prezentă este unicul punct de plecare veritabil, şi că acest punct de plecare este, în acelaşi timp, punctul de sosire. CAPITOLUL II

Vedanta este o cale directă având ca punct de plecare respingerea deliberată a dualităţii subiectobiect ce serveşte drept cadru tuturor demersurilor noastre obişnuite (inclusiv speculaţiei metafizice). Această Cale ne face să

atingem Plenitudinea şi Bucuria definitive, fără niciun suport obiectiv. Este, aşadar, o Cale opusă felului nostru de a gândi şi presupune refuzul întregii noastre activităţi mentale, chiar sub formele ei cele mai elevate.

Cel care a înţeles pe de-a-ntregul zădărnicia căutării unei Bucurii perfecte în lumea dualităţilor, poate începe anevoioasa muncă de întoarcere, care îl va readuce din exterior către descoperirea Realităţii sale transcendentale. Lumea numelor şi a formelor este un produs al activităţii minţii. Ignoranţa (*avidya*) se instalează în momentul când ego-ul consideră numele şi formele drept realităţi separate.

Numai prin suprimarea acestei Ignorante, deci prin accesul la Cunoaştere, energiile dirijate către exterior sunt întoarse, aduse înăuntru, părăsind Devenirea pentru a reintegra unitatea Fiinţei. Această reintegrare este rezultatul spontan şi necesar al Cunoaşterii. Un asemenea rezultat nu poate fi obţinut decât în absenţa oricărui efort, prin simplul efect al

discernământului.

Atâta vreme cât ego-ul nu este intim convins de imposibilitatea oricărei fericiri obiective, el nu-şi va îndrepta atenţia către Necunoscutul non-obiectiv. Da, am spus bine: „Necunoscutul non-obiectiv”, fiindcă nicio calitate nu poate fi atribuită Sinelui fără ca acesta să nu fie asimilat unui obiect al Cunoaşterii. Cum poţi atinge această disponibilitate eliberatoare?

Dată fiind importanţa ei, revin asupra necesităţii de a înţelege foarte exact natura dorinţei

Orice dorinţă este, de fapt, căutarea Bucuriei perfecte. Această Bucurie perfectă aparţine naturii Sinelui, deci orice dorinţă este dorinţa de Sine. Noi căutăm Bucuria în obiecte doar datorită constituţiei noastre egotice. Fiindcă mă cred o fiinţă distinctă printre fiinţe distincte, mă văd obligat să caut Plenitudinea Fiinţei prin acapararea şi posesiunea fiinţelor. Astfel, suntem mereu implicaţi într-o goană după fericire care constituie însăşi drama vieţii egotice. Un prim pas

a fost făcut în momentul când s-a înţeles că obiectele nu conţin Bucuria. Pasul al doilea se obţine printr-o 28 analiză a naturii obiectului, adică recunoaşterea faptului că universul obiectelor, neputându-ne oferi Bucuria, este o pură producţie mentală. Această descoperire trebuie să producă, în principiu, oprirea funcţionării minţii, deci Realizarea.

E necesar să se înţeleagă bine importanţa şi semnificaţia încetării activităţii mentale. Încetarea totală a acestei activităţi produce dispariţia în întregime a ceea ce oamenii obişnuiţi numesc real, adică universul obiectelor (din care fac parte corpul şi mintea noastră). Singură dispariţia acestei lumi a dualităţii şi a multiplicităţii poate permite descoperirea Unicei Realităţi.

Întrebare: Ce părere aveţi: este conştiinţa susceptibilă de a evolua?

Răspuns: Această noţiune de Evoluţie este una din erorile cele mai caracteristice ale gândirii moderne.

Eroarea evoluţionismului (sau a

progresismului) este eroarea materialistă prin excelenţă. În aceasta rezidă credinţa că mai multul poate proveni din mai puţin, că mai bunul a luat naştere din mai puţin-bun. Evoluţia, în sensul strict al termenului, este doar o simplă derulare, o trecere de la implicit la explicit, de la nonmanifestat la manifestat. Evoluţia nu produce nimic. Nu este niciodată productivă, cu atât mai puţin creatoare.

Deci, e imposibil să pretinzi de la ea salvarea sau Eliberarea. Eliberarea nu-i o problemă de evoluţie fiindcă nicio evoluţie nu poate ajunge până la Eliberare, Eliberarea neputând fi decât fructul discernământului.

Noi nu trebuie să evoluăm, ci doar să ne punem fără încetare întrebarea „Cine sunt eu?”. Orientându-ne gândul nu înspre obiecte, ci spre sursa lor vom descoperi, în cele din urmă, elementul fundamental al fiinţei. Omul posedă în străfundurile sale esenţialul întregii înţelepciuni. Fie că ştie, fie că nu, Adevărul se află în el însuşi, nicăieri în altă parte

CAPITOLUL III

„Cunoaşterea fără obiect”, tema convorbirilor noastre este o experienţă non-dual㠄 care nu este obţinută nici printr-o acumulare de cunoştinţe, nici prin disciplină sau asceză. Această cunoaştere este pur şi simplu faptul „de a Fi”, în chip lucid.

Noi ignorăm adevărata noastră natură pentru că ne identificăm continuu cu corpul nostru, cu emoţiile şi gândurile noastre, uitând de centrul nostru imuabil care este Conştiinţa Pură. Când ne regăsim natura veritabilă, gândurile şi percepţiile nu mai apar decât ca modificări ale aceleiaşi substanţe, care se nasc şi mor ca valurile unui ocean.

Am văzut deja cât de important este pentru noi să înţelegem ce căutăm cu adevărat atunci când vrem să ne satisfacem o dorinţă.

Trebuie deci să începem cu analiza dorinţei: „Ce doresc? Pot să-mi realizez dorinţa prin posesia unor obiecte? Obiectele – sunt ele sau conţin ele cu adevărat ceea ce caut?” Să observăm ce se

petrece atunci când este satisfăcută o dorinţă: vedem că satisfacerea unei dorinţe nu-i altceva decât moartea ei şi că, în consecinţă, căutând Bucuria noi nu căutăm. Altceva decât moartea dorinţei. Ceea ce dovedeşte că ultima noastră dorinţă este „non-dorinţa”. Însă non-dorinţa îi apare conştiinţei obişnuite drept neant. Totuşi, în acest „neant” trebuie să încerci să plonjezi cu „ochii deschişi” pentru a-i descoperi adevărata natură. În realitate, acest neant este experimentat de toată lumea în forme punctuale, infinitezimale, între fiecare gând şi de fiecare dată când o dorinţă moare pentru a lăsa locul alteia.

Dacă se experimentează momentele de reculegere şi de atenţie profundă îndreptate spre aceste „falii de neant”, vidul se va revela puţin câte puţin ca fiind plin şi, în final, ca fiind Plenitudinea supremă. Trebuie să ne menţinem cât mai des şi cât mai lucid posibil în această atitudine, pentru a o face mai pătrunzătoare şi mai eficientă.

În acest scop, trebuie să încercăm să

rămânem disponibili, atenţi, cercetându-ne neîncetat şi observându-ne comportamentul „la rece”.

O perspectivă nouă, non-obiectivă, va putea atunci să se instaleze progresiv şi vom ajunge să înţelegem că noi nu suntem ego-ul. Astfel poţi să guşti cu o luciditate complet nouă savoarea total nebănuită a clipelor de non-dorinţă care se vor 32 revela ca Plenitudine, Linişte şi Pace. Această savoare, la început trecătoare, va deveni din ce în ce mai densă şi mai constantă, până în clipa când cp va apărea ca o Realitate ce ne poartă, ne înglobează şi ne constituie.

Bucuria profundă şi luminoasă ce va fi experimentată atunci este total diferită de ceea ce se numeşte, în mod obişnuit, Fericire. Fiindcă la acest nivel de conştiinţă nu poţi spune „Sunt fericit”, deoarece Conştiinţa care ar face diferenţa între subiect şi atribut ar fi o conştiinţă dual ă. Este într-adevăr vorba despre „Pacea lui Dumnezeu care depăşeşte orice inteligenţă” (cum zice Sfântul Pa vei).

Am vorbit despre vigilenţă şi despre disponibilitate. Este important să se înţeleagă că această vigilenţă şi această disponibilitate trebuie să fie de o calitate perfectă. Calitatea şi puritatea atenţiei rezultante reprezintă condiţiile *sine qiia non* ale reuşitei.

Exerciţiul acestei atenţii pure presupune o eliminare completă a tuturor elementelor trecutului pentru ca puritatea autentică a clipei prezente să fie pe de-a-ntregul percepută. Trebuie deci să uiţi totul şi „să aştepţi fără a aştepta nimic”. Asta înseamnă o stare de perfectă receptivitate care primeşte şi sesizează total noutatea eternă a fiecărei clipe.

Este important, de asemenea, ca şi corpul să fie într-o stare complet relaxată, fiindcă o lăcomie cât de mica sau cea mai neînsemnată repulsie produc tensiuni ce dăunează purităţii atenţiei.

Întrebare: Cum pot să mă eliberez de frică?

Răspuns: Orice frică reprezintă inevitabilul preţ al izolării. Atâta timp cât avem iluzia de a fi alcătuiţi ca un ego separat, nu vom putea evita

frica. Singurul remediu radical împotriva fricii este Realizarea, care ne pune în posesia Conştiinţei unificatoare şi globale.

Aşa cum ego-ul nu poate evita frica, Conştiinţa unificatoare şi globală nu are cum să se întâlnească cu această frică.

Întrebare: Cum credeţi că se poate răspunde la întrebarea: „Cine sunt eu?" recomandată de Rămână Maharshi.

Răspuns: Conştiinţa de A FI – acei „Eu sunt" – reprezintă baza tuturor stărilor noastre de conştiinţă. Când noi gândim doar „Eu sunt" (fără niciun fel de calificative) noi suntem Conştiinţa Pură fără obiect, suntem fundalul, Realitatea subiacentă celor trei stări (veghe, vis şi somn profund). Dar, de îndată ce zicem „sunt obosit, sunt abil, sunt cavaler al Legiunii de Onoare…", există riscul să cădem într-o falsă identificare.

Nimic nu este pierdut câtă vreme acel „eu sunt aceasta sau aceea" e conceput doar ca alătu34 rare de atribute unui subiect. „Păcatul originar" se instalează odată cu alunecarea

Conştiinţei în atribut, deci „Uitarea” subiectului sau pierderea Conştiinţei de Sine. Aceasta înseamnă căderea în multiplicitate.

Metoda lui „Cine simt eu?” preconizată de Rămână Maharshi este o tehnică de cercetare lăuntrică, de reîntoarcere la purul „Eu sunt”. Spunând „Cine sunt eu?” şi menţinându-ne Conştiinţa într-o stare de disponibilitate golită de orice conţinut, îi dăm acestei Conştiinţe posibilitatea de întoarcere la Subiectul Pur. Dacă interzicem conştiinţei să se agate de calificative, noi o punem într-o stare de descumpănire, care îi permite să se întoarcă spre sine însăşi şi să se regăsească în puritatea ei originară.

Gândul „Cine sunt eu?” are o calitate foarte specială, deoarece este o interogaţie ce aşază mintea dinaintea vidului. Dacă ai tăria de a nu suprapune nimic peste acest vid (şi numai cu această condiţie), Realitatea lui „Eu sunt” apare negreşit.

Întrebare: Calea dumneavoastră de abordare presupune o atitudine activă sau pasivă?

Răspuns: Pentru a mă face înţeles am să vă dau un exemplu pe care îl cunoaşteţi deja, dar nu găsesc altul mai bun.

Anumiţi pictori, pentru a alcătui tema unui de tablou, plasează obiecte conform simţului lor estetic sau fanteziei lor de moment, alegând drept centru unul din aceste obiecte, în jurul căruia le aranjează pe toate celelalte.

Alţi pictori, dimpotrivă, abandonează orice idee de centru. Ei observă conturul obiectelor, felul în care acestea atrag lumina, zonele de umbră, raporturile spaţiale, în aşa fel încât la urmă, prin asamblarea obţinută, niciun obiect să nu aibă mai multă importanţă decât altul, în asemenea măsură încât să pară că prezenţa fiecărui obiect o elimină pe a celorlalte. Se obţine astfel un ansamblu care nu are nici centru, nici margini, şi a cărui prezenţă devine desăvârşită prin transparenţă. S-ar putea spune că orice operă de artă autentică este un obiect a cărui natură este de a se elimina pe sine însuşi (în măsura în care este obiect), pentru a lăsa loc Realităţii

supreme.

Exemplul acesta vă arată că există două modalităţi de abordare a unei probleme. Prima, simbolizată de pictura cu un obiect central, constituie metoda ce s-ar putea numi „captare”. Pentru a surprinde o realitate, o desfăşori în jurul unui centru ce poate servi drept punct de captare. Această metodă are o eficienţă maximă, însă este total inoperantă într-o „abordare a Realizării”.

A doua metodă, simbolizată prin tabloul lipsit de centru, nu-şi merită numele, fiind de fapt o metodă ne-metodică, „Calea ce nu poate fi numită” despre care vorbeşte Lao-tseu. 36

Ca să o practicăm, noi trebuie să procedăm aidoma pictorului, adică să privim obiectele şi raporturile dintre ele fără a căuta să le centrăm şi să le organizăm pentru a le putea sesiza. Tocmai în renunţarea de a sesiza rezidă eficienţa acestei metode. Fiindcă ai renunţat să sesizezi, să apuci şi să înţelegi obiectul, acesta îşi revelează adevărul său infinit.

Realul este infinit, deci insesizabil, şi de

aceea nu îl putem prinde. Putem doar să ne lăsăm prinşi de El.

Întrebare: Este posibil să se ajungă la cunoaşterea Realului printr-o cercetare aprofundată a obiectului?

Răspuns: Am arătat deunăzi că numele şi forma nu reuşesc să epuizeze Realul. Numele şi forma alcătuiesc obiectul ca atare, însă nu trebuie să cădem în eroarea comună ce constă în a crede că obiectele sunt tot Realul şi că a le cunoaşte echivalează cu cunoaşterea Totalităţii.

Când Linne a elaborat clasificarea lui botanică, i-a împărtăşit noutatea lui Goethe, care ia răspuns: „Tu ţii elementele (obiectele) în mână, dar din păcate nu şi Spiritul care este legătura dintre ele”. Ceea ce Goethe numeşte Spirit este Realitatea subiacentă numelor şi formelor pe care cunoaşterea obişnuită şi cea ştiinţifică o contestă cu totul.

Cunoaşterea autentică, în loc de a căuta să înţeleagă numele şi formele, definindu-le cât mai

37precis posibil, le elimină şi le anulează.

Acest proces negativ, cu aparenţă nihilistă, nu ajunge la sesizarea Realului, ci la descoperirea sa ca Unitate a tot ce există.

CAPITOLUL IV

Bă reluăm încă o dată tema „Cunoaşterea fără obiect”. La prima vedere, această formulare ar putea provoca o anumită nedumerire. Cum poţi cunoaşte ceva care nu-i obiectiv? Şi totuşi noi suntem continuu stabiliţi într-o stare non-dual㠍 pe care o ignorăm. Acest fundal este cu adevărat legătura care uneşte toate lucrurile, dar datorită ignoranţei şi automatismului noi ne-am obişnuit să ne folosim inteligenţa doar în mod obiectiv.

Pentru a sesiza realitatea non-obiectivă este necesar să se elimine un anumit număr de obstacole. Trebuie, înainte de toate, să facem ca pacea să domnească în noi. Corpul nostru, totdeauna strâns legat de gândurile noastre se află aproape tot timpul într-o stare de apărare sau de tensiune, şi asta pentru că gândurile noastre se îndreaptă mereu în direcţia acumulărilor sau a posesiunilor de tot felul. Această obişnuinţă ne-a

fixat în anumite tipare, în anumite clişee care ne împiedică să pătrundem profund în noi înşine pentru a discerne perspectiva autentică a Realităţii.

Nevoia de a acumula, care este inerentă ego-ului, denaturează această perspectivă în noi, făcându-ne să credem că un anumit număr de cunoştinţe sau de exerciţii ne va permite să ajungem la o stare de pace definitivă. Această convingere este Ignoranţă: fiind continuu stabiliţi în Pace, noi n-avem de ce să încercăm s-o dobândim. Adevărata noastră natură este „una” şi nimic nu-i poate fi adăugat sau eliminat. Singurul lucru care iii se cere este conştientizarea Adevărului nostru.

Pentru a fi în stare să înţelegi perspectiva non-dual ă, trebuie să-ţi dai seama că eşti prizonierul anumitor clişee, care te determină să vezi lucrurile într-o manieră dual ă şi fragmentară. Pentru a regăsi viziunea non-dual ă trebuie să ne obişnuim a reconsidera „fragmentele-obiecte” ale cunoaşterii noastre obişnuite în relaţia lor cu alte

„fragmente-obiecte”, în aşa fel încât să obţinem o viziune globală, din ce în ce mai cuprinzătoare, în care opoziţiile şi conflictele se transformă într-o complementaritate armonioasă. Tinzând către acest maximum, viziunea noastră globală ne va revela o realitate din ce în ce mai armonioasă pentru a ajunge, în cele din urmă, la viziunea unitară. 4

oSe va constata în acest proces că toate problemele şi toate conflictele se datorează unei viziuni fragmentare. Pe măsură ce viziunea noastră e mai puţin fragmentară şi, în consecinţă, mai amplă, vedem contradicţiile reducându-se până la înţelesul de opoziţii, iar apoi opoziţiile tinzând să se atenueze puţin câte puţin şi devenind complementarităţi. Complementarităţile ni se înfăţişează atunci ca aspecte ale unităţii. Ajunşi la acest punct, te afli la cea din urmă etapă, adică în faţa unei unităţi obiective sesizată de un subiect. Îţi mai rămâne de făcut doar un pas pentru a înţelege că această dualitate subiectobiect este ireală şi că Realul este „Unul”.

Întrebare: Simt câteodată că în mine se iscă ceva ce mi se pare foarte preţios, dar nu reuşesc să-i dau „formă” şi să-l exprim.

Răspuns: Trebuie să observi cu atenţie ce anume împiedică exteriorizarea. S-ar putea ca în momentul apariţiei, graba pe care o manifeşti pentru a da formă sau a fixa acel „ceva” să blocheze formularea. Este posibil, de asemenea, ca ţâşnirea despre care vorbeşti să fie inconsistentă, nu îndeajuns de înrădăcinată. În acest caz, trebuie să plonjezi mai în profunzime. Această plonjare ar putea activa o germinare. Ar putea re-anima o conştientizare care, până în momentul acela, n-a fost suficient de clară. Dar, în niciun caz, nu trebuie intervenit. Trebuie să laşi apariţia să capete consistenţă şi să se dezvolte.

Aproape totdeauna lipsa răbdării, incapacitatea de a aştepta fără tensiune sunt obstacole în calea acestei apariţii. Trebuie să rămâi îndelung în starea de ascultare, fără dorinţa de a interveni sau de a folosi, şi fără dorinţa de a-ţi însuşi această apariţie.

CAPITOLUL V

„Eternitatea Prezentă”, subiectul convorbirilor noastre, se situează în intimitatea cea mai profundă. Ea este etema „stare de Veghe” a Sinelui.

Din punct de vedere al acestei stări de Veghe, lumea creată de facultăţile mentale apare şi dispare, adică „devine”. Când vorbim despre Timp şi Spaţiu trebuie să înţelegem foarte bine că ele nu au decât o realitate relativă, aceea a Devenirii. Dar dincolo şi mai presus de Spaţiu-Timp se găseşte Imuabilul, străin oricărei deveniri.

Pentru a descoperi acest fundal este indispensabil să-ţi pui întrebarea primordială: „Cine sunt eu?” S-ar părea, la prima vedere, că atunci când spunem „Eu”, noi am fi identici cu acel fundal şi că acest „Eu” ar putea reprezenta sinele nostru cel mai intim. De fiecare dată când spunem „Eu gândesc”, „Eu văd”, „Eu aud” noi asociem cu subiectul, unui obiect al conştiinţei cu care tinde să se identifice. Dar dacă izbuteşti să

desprinzi „eul” din această identificare, rămâne doar Şinele, Realitatea non-dual ă, eternă, imuabilă.

Mi-ar plăcea ca întrebările care se vor pune în cursul acestor întâlniri să fie cu desăvârşire spontane, nicidecum elaborate. Puteţi dobândi această spontaneitate dacă vă veţi fi ascultat, în chip autentic, pe voi înşivă.

Evident, suntem obligaţi să ne folosim de limbaj, dar trebuie să încercăm, folosind cuvintele într-o stare de maximă receptivitate, să le depăşim pentru a atinge ideile în realitatea lor autonomă, dincolo de universul veâbal. Ascultătorul va reuşi atunci să aibă o reacţic autentică şi, implicit, să pună întrebări pertinente.

Calea preconizată aici este Calea directă. Ea procedează prin eliminarea cunoscutului, fiindcă experienţa Sinelui, a naturii noastre veritabile este pentru moment ceva necunoscut. Sincic nu poate fi descris decât în mod negativ, deoarece niciun dat pozitiv, nimic din cele „cunoscute” nu i se poate aplica. Orice gând este o fragmentare ce ne

situează în dualitate.

Gândul se plasează dinaintea ego-ului şi face imposibilă Cunoaşterea unificatoare, care este singurul mod de cunoaştere a Sinelui.

Doar eliminând cunoscutul – adică gândurile noastre, percepţiile şi emoţiile noastre – va fi posibil să reintegrăm „Eul” ultim, eternul Prezent. 44

Cel care face experienţa acestei „reîntoarceri”, cel care a depăşit limitele ego-ului încetează să mai fie torturat de dorinţă şi frică. Întru nimic diminuat prin pierderea individualităţii, el se află, dimpotrivă, (şi se simte ca atare) „în afara Timpului”. Doar acest singur „Eu” atemporal poate spune despre sine „Eu sunt”.

Fie că apar sau nu gândurile, eterna Prezenţă rămâne şi transcende cele trei stări (veghe, vis şi somn profund). Nimic nu-l mai poate readuce pe înţelept la nivelul dualităţii. El este stabilit într-o stare nediferenţiată unde *atman*, recunoscându-şi identitatea cu *brahman*,

străluceşte prin propria lumină.

Întrebare: întrebarea care se pune este, în principiu, inspirată de ego. Bineînţeles, nu fundalul aflat dincolo de orice întrebare este instanţa care întreabă, ci ego-ul este cei care speră că orizontul lui se va lumina.

Totuşi, acest ego care întreabă trebuie să se străduiască spre a lua maximum de distanţă faţă de sine însuşi pentru ca interogaţia lui să aibă o deschidere amplă. Cum poate fi facilitată această distanţare?

Răspuns: Atunci când constataţi ceva, sunteţi concomitent acel ceva şi totodată vă aflaţi în afara

5lui. Să examinăm cu atenţie acest punct. Nu puteţi constata natura unui lucru dacă nu sunteţi în afara acelui lucru. Nu aveţi cum să simţiţi gustul sării, dacă gura vă este plină cu sare, după cum nu aveţi posibilitatea de a recunoaşte o stare egotică fără a fi în afara acestei stări. Cel care constată este, în mod obligatoriu, diferit de lucrul constatat. Dar, paradoxal, îi este imposibil să cunoască natura unui obiect fără a fi, în acelaşi

timp, Esenţa obiectului.

A constata „ceva” presupune a fi în interiorul şi totodată în afara acelui lucru. Înseamnă a fi acel lucru şi, în acelaşi timp, a fi altfel decât el. Actul cunoaşterii este o sfidare faţă de logica principiului identităţii, căci poţi defini Cunoaşterea drept o dualitate unitară sau o unitate dual㠠. O dată înţeles, paradoxul acesta va permite o ascultare adecvată. Ego-ul se va menţine atent în faţa obiectului, punând accentul pe neidentificarea cu acest obiect. Avem de-a face cu o poziţie contemplativă care permite instalarea într-o stare autentică. Numai atunci întrebările adevărate vor veni de la sine.

Întrebare: Aţi vorbit în alte conferinţe despre „a trăi în mod conştient într-o stare care nu-i o stare…” Ne-aţi putea ajuta să înţelegem mai bine această expresie?

Răspuns: E cu neputinţă să vorbeşti inteligibil despre starea care, în înţelesul obişnuit, nu este o stare. Pot numai să vă spun că în momentul când 46 are loc experienţa non-dual㠠,

ştii exact ce se petrece. Recunosc, e foarte greu să nu fii derutat în faţa noţiunii de cunoaştere non-obiectiv a, adică fără subiectul cunoscător ai obiectului. Totuşi, vă cer să nu faceţi niciun efort privitor la cunoaşterea non-obiectivă, chiar dacă aveţi o imaginaţie extrem de fecundă. Această „ştiinţă” îşi va asuma ea însăşi, în mod spontan, obligaţia de a vă deschide ochii.

Este deosebit de important să eliminaţi, cel puţin înăuntrul vostru, tot ceea ce nu poate fi Experienţa.

Întrebare. Credeţi că este posibil să treci dincolo de dorinţă pentru a găsi „o stare de bine” definitivă?

Răspuns: Da, însă depăşirea dorinţei nu poate fi decât consecinţa veritabilei înţelegeri a naturii tale. Câtă vreme nu ne-am regăsit adevărata fiinţă, suntem supuşi dorinţei – alergăm de la un obiect la altul, adică de la o compensaţie la alta. Dar, în acelaşi timp, trebuie să înţelegem foarte bine că a dori să învingi sau să depăşeşti dorinţa înseamnă tot o dorinţă şi că a vrea să devii

detaşat, în timp ce ego-ul rezistă din toate puterile, creează inevitabil un conflict.

Nu poate fi vorba despre o adevărată detaşare decât atunci când lucrurile ne părăsesc de la sine. Şi ne părăsesc de îndată ce am înţeles cu adevărat că toate aceste lucruri nu-şi respectă niciodată promisiunile.

Întrebare: Oare omul „realizat" păstrează constant această atitudine de „distanţare" fată de lumea obiectivă?

Răspuns: Omul care a realizat adevărata sa natură continuă să răspundă tuturor obligaţiilor sale, să trăiască în societate. Doar că nu mai este complicele societăţii a cărei singură dorinţă este satisfacerea ego-ului. Acumularea frenetică, ambiţia, dorinţa nemăsurată de a-şi perfecţiona individualitatea, nevoia sporirii calităţilor personale „în vederea... /, cu tot ce implică acest demers, nu-l mai privesc pe un astfel de om. El este încă în lume, dar nu mai este al lumii.

Întrebare: Dacă respingeţi asceza, ce alte mijloace ne mai rămân pentru a ne îndrepta spre

Realizare?

Răspuns: în ce vă priveşte, trebuie să începeţi prin a vă face inventarul personal. Asta nu înseamnă să redactaţi o listă de calităţi şi defecte, mai mult sau mai puţin reale, ci, observându-vă în fiecare clipă. Primele tale gesturi, reacţiile spontane care dezvăluie antagonisme sau simpatii, ca de exemplu, acelea de a te compara, de a te judeca şi de a te condamna, îţi vor apărea de asemenea clar. Şi vei descoperi că dorinţa ta fundamentală este să intervii mereu ca să coincidă aitare sau cutare eveniment cu ceea ce ţi-ar plăcea să fii ori să ai.

Puţin câte puţin, constatându-ţi reacţiile şi stările, vei dobândi obişnuinţa de a te observa, la 48 început cam nesigur, fireşte. Dar roadele acestei observaţii atente se vor regăsi într-o „distanţare" pe care ţi-o vei lua faţă de obiect. Se va produce astfel, fără intervenţia voinţei tale, o anumită eliminare care te va face tot mai puţin complice cu ceea ce vei constata.

Într-o bună zi, îţi va apărea natura autonomă

a „celui care constată” (când nu va mai fi nimic de constatat). „Cel care constată” îşi va pierde atunci natura sa de Martor pentru a se reintegra în Conştiinţa piuă. Atunci când obiectul dispare, dispare şi Subiectul şi cea care se iveşte este Realitatea.

Dar nu trebuie să-ţi doreşti arderea etapelor. F necesar să descoperi la început punctele de reper care te pot orienta într-o direcţie bună. Constatând câte ceva, nu înseamnă că ţi-ai creat noi legături, noi condiţionări, ci doar că te-ai stabilit în starea de Martor, realizând astfel o distanţare între lucrul constatat şi tine însuţi. Dar este foarte dificil pentru majoritatea oamenilor să se accepte aşa cum simt, fiindcă noi ne-am obişnuit să ne comparăm cu un model. Câteodată ni se pare că suntem superiori modelului, alteori inferiori. Astfel suntem continuu tulburati. Pentru a avea acces la Cunoaşterea ultimă, singura cale legitimă este aceea a constatării obiective, fără apreciere sau judecată.

Întrebare: Din ce cauza a comis ego-ul

greşeala iniţială?

Răspuns: Eroarea iniţială nu este o eroare a ego-ului, ci eroarea care a dat naştere acestui ego şi lumii. Eroarea dintâi este „Ignoranţa” (*avidya*) Vedantei, „Uitarea” lui Platon, în urma cărora s-a ivit divizarea, adică o lume cu „eu-ri” ce se consideră distincte. Apariţia ego-ului este cea care produce lumea, dispariţia lui o face să dispară. Este exact ceea ce constatăm în somnul profund. Asta demonstrează cu prisosinţă că ego-ul şi lumea sunt inseparabile. Dincolo de ego şi de lume se află eternul „Eu sunt”, imuabil şi fără cauză. Ceea ce Ignoranţa a adăugat acestui „Eu sunt”, adică ego-ul şi lumea, Cunoaşterea înlătură. Ceea ce rămâne este adevărata noastră natură.

Însă convingerea intelectuală nu e suficientă pentru a face să dispară ego-ul.

Numai discriminare desăvârşită ne relevă „starea fără ego”.

Întrebare: Este adevărata natură a omului diferită de la un individ la altul?

Răspuns: Când despoi ego-ul de nume şi de

formă, rămâne o natură unică şi indivizibilă, care-i aceeaşi la toate fiinţele. Dar când falsele identificări fragmentează în chip iluzoriu această „natură indivizibilă”, ele determină centri separaţi, iluzorii. Câtă vreme ne identificăm cu fragmentele – deci cu trupul nostru, cu impulsurile şi ideile noastre – înţelegerea cu ceilalţi este imposibilă. Niciun sistem, fie că este politic, filosofic sau religios nu poate să remedieze această relaţie. 50

Întrebare: Dincolo de idealul revoluţionar şi social al unei Umanităţi libere şi fraterne va exista deci idealul metafizic al unei Realităţi, în care ego-urile, numele şi formele vor dispărea şi se vor topi în „Unul”?

Răspuns: întocmai.

Întrebare: Nu credeţi că o cură psihanalitică bine făcută ne poate ajuta să descoperim adevărata noastră natură?

Răspuns: Toate terapiile psihologice, inclusiv psihanaliza, pleacă de la un punct de vedere care, pentru Vedanta, constituie ceea ce s-ar putea numi

„nevroza de bază”, nevroza metafizică, care înseamnă ivirea unui ego ce se crede separat.

Psihanaliza urmăreşte să infuzeze sănătate şi echilibru acestui ego separat, pe care îl consideră o realitate legitimă. Psihanaliza doreşte să ne repună în posesia unui „eu” echilibrat, armonios, aflat în raport armonios cu anturajul său şi cu celelalte fiinţe.

Acest ideal se dovedeşte la analiză a fi perfect naiv. A dori să echilibrezi un „eu” înseamnă a vrea să perpetuezi un dezechilibru în cele mai bune condiţii posibile făcând apel la energii care permit să consolidezi, să fixezi şi să pui în siguranţă această stare egotică, care, în realitate, este dezechilibrul de bază, originea tuturor dezechilibrelor. Este tot atât de absurd ca şi lupta împotriva simptomelor unei boli fără a ataca răul însuşi.

Aşadar, cura psihanalitică nu este o adevărată cură. Ea nu-l debarasează pe „bolnav” de maladia lui, ci doar îl ajută să trăiască mai departe cu respectiva boală, cu ego-ul, care este

de altfel o maladie imaginară. În perspectiva vedantină, un psihanalist joacă totdeauna, chiar dacă inconştient şi cu cele mai oneste intenţii, rolul „domnului Purgon”, medicul din piesa *Bolnavul închipuit* de Molière.

Un Maestru autentic ştie că ceea ce se numeşte în mod curent echilibru şi sănătate reprezintă deja un dezechilibru şi o boală. Maestrul nu va încerca deci să echilibreze un dezechilibru, să susţină prin proptele un edificiu şubred, ci va ataca dezechilibrul de bază – iluzia originară – pentru a restabili sănătatea veritabilă, care nu poate fi altceva decât sentimentul regăsit al unităţii noastre cu Totul.

Întrebare: Ce trebuie făcut pentru a elimina disconfortul şi obstacolele sociale şi economice? Aş dori să ştiu dacă anumite profesii nu sunt într-o opoziţie totală cu căutarea spirituală. Vă imaginaţi condiţia unui om care munceşte într-o uzină de armament? El ştie foarte bine că, mai curând sau mai târziu, obiectele pe care le produce vor semăna durerea şi moartea. Ce poate să facă un

asemenea om?

Răspuns: întrebarea atinge problema foarte delicată a raporturilor dintre viaţa socială şi cercetarea spirituală. 52

Societăţile „tradiţionale” (în accepţia lui Rene Guenon) erau făcute pentru a permite omului să trăiască cât mai bine pe pământ pentru a dobândi cerul. Existau, evident, conflicte între exigenţele temporalului şi cele ale spiritualului, dar n-a fost niciodată o opoziţie radicală fiindcă nimeni nu îndrăznea să conteste întâietatea lui Dumnezeu în raport cu Cezarul.

Astăzi, Cezarul îl ignoră pe Dumnezeu sau chiar pretinde să îi ia locul. În ţările comuniste, valorile supreme sunt valorile sociale; în ţările capitaliste, valorile supreme sunt puterea, banii. Spiritualul este ignorat, dispreţuit sau chiar negat, în consecinţă, omul modern este foarte dezavantajat în demersul său spiritual.

Totuşi, nu trebuie să exagerăm importanţa acestui dezavantaj. Pe măsură ce aspiraţia pentru cele spirituale se accentuează, inserţia în social

devine mai puţin constrângătoare şi, mai curând sau mai târziu, se stabileşte o adaptare sensibil simplificată. De îndată ce un om se trezeşte cu adevărat la viaţa spirituală, se ivesc incompatibilităţi ce devin insuportabile, inadmisibile şi atunci omul respectiv abandonează anumite lucruri, îşi schimbă meseria, se readaptează. Această readaptare nu trebuie să fie rezultatul unei decizii forţate şi voluntare dar, mai ales, nu trebuie să fie anticipată. Readaptarea se instalează natural şi spontan pe măsură ce perspectiva spirituală se conturează mai clar. *Întrebare*: Ce părere aveţi: un om religios, animat de o credinţă profundă şi autentică, un om care se încredinţează total lui Dumnezeu, cu o dragoste completă şi fără rezerve nu sfârşeşte oare prin a intra, firesc, în viaţa unificatoare şi impersonală despre care vorbiţi?

Răspuns: Este imposibil să vezi clar în această chestiune, dacă nu procedezi la analiza cuvântului „Dragoste”.

În *Banchetul*, Platon defineşte dragostea ca

„dorinţa de a poseda veşnic ceea ce este bun”. Dar dorinţa sau dragostea Binelui nu poate fi concepută fără o cunoaştere, o experienţă sau o amintire a Binelui. S-ar putea spune, aşadar, că orice dragoste este o nostalgie, o dorinţă după paradisul pierdut.

Omul aflat în ipostaza care precede orice demers eliberator, experimentează o lume a durerii şi tristeţii care face loc, uneori, Bucuriei. Toate demersurile omeneşti tind spre capturarea, fixarea şi eternizarea acestor momente de Bucurie.

Greşeala în care cad toţi oamenii constă în impresia potrivit căreia condiţiile ce produc momentele de Bucurie sunt, totodată, producătoarele acestei Bucurii.

Ca să te eliberezi de această eroare este nevoie de mult timp şi e foarte dificil. Ne vine în ajutor constatarea relativităţii acestor bucurii care, vom vedea foarte curând, nu sunt întotdeauna produse de aceleaşi condiţii, fiindcă ceea ce este 54 o condiţie a Bucuriei pentru unul

nu e valabilă şi pentru celălalt şi ceea ce era motiv de Bucurie ieri, nu mai este astăzi. Astfel omul este împins până la pragul adevăratei cercetări spirituale, care începe cu întoarcerea la sine însuşi. Această revenire la sine este primul pas către Sine.

Parcurgând acest drum, descoperi puţin câte puţin Bucuria fără obiect, Bucuria necondiţionată, Bucuria de „A Fi” din fiinţa noastră. La originea întregului proces descoperim aşadar Dragostea, care este dorinţa pentru Bucuria perfectă. După cum am văzut, această Dragoste presupune o cunoaştere, o amintire a Bucuriei. În ea însăşi, nu este altceva decât piuă energie vie, în mişcare. Rezultatul cercetării depinde exclusiv de utilizarea acestei energii. Toţi iubim Bucuria şi nu iubim altceva decât Bucuria. Aşa cum se spune în *Brihadaranvăka Upanişad*, noi „nu iubim fiinţele pentru ele însele, ci doar pentru Bucuria Sinelui cuprinsă în ele”.

Dragostea va fi eficace exact în măsura în care va fi lămurită, adică în măsura în care am

învăţat să intrăm în contact cu Bucuria izbăvită de orice condiţie şi de orice obiect. Trebuie să înţelegem bine că noi nu avem cum să dobândim Iubirea, căci în esenţă noi nu suntem altceva decât „dorinţa de Bucurie perfectă”, adică, în limbaj teologic „iubirea de Dumnezeu”. Aşadar, ceea ce avem de dobândit este Cunoaşterea Bucuriei perfecte. Nimeni nu trebuie să caute să dobândească sau să sporească Iubirea, ci doar să se lămurească asupra ţelului său adevărat.

Această cunoaştere salvatoare se obţine prin eliminarea cunoştinţelor, prin conştientizarea faptului că obiectele nu pot nici să conţină, nici să producă Bucurie. Şi această conştientizare constituie în final un act de discriminare. Ocazia acestei discriminări ne este oferită în toate ocaziile de Bucurie. Fiecare prilej de Bucurie îmi permite să văd diferenţa esenţială dintre „prilej” şi Bucurie. De fiecare dată când această distincţie este făcută în deplinătatea conştiinţei, există acces la Bucuria Pură, la descoperirea Fiinţei, a identităţii fiinţei noastre cu Fiinţa.

Abandonul plin de iubire în *bhakti* autentică este rezultatul purificării Dragostei prin Cunoaştere. Altfel, nu este decât un elan sentimental, fără valoare, pentru atingerea Eliberării.

E important să nu se confunde abandonul plin de iubire pasională ce rezultă din fuziunea cu obiectul, cu abandonul în faţa Iubirii eliberatoare, care este rezultatul unei iluminări prin Cunoaştere.

Este vorba de distincţia fundamentală dintre idolatrie şi religie. Contopirea cu obiectul este relativ uşoară. Nimic nu e mai lesne decât să descoperi un obiect frumos, bun şi puternic şi să simţi o minunată exaltare în a te consacra obiectului. Idolatrii gustă bucurii profunde câtă vreme nu depăşesc limitele idolului lor sau câtă vreme 56 idolatria nu se stinge de la sine. Soldaţii care îl idolatrizau pe Napoleon au trăit Bucuria perfectă până la Waterloo.

Singurul inconvenient al idolatriei constă în disproporţia dintre finit şi Infinit. Dorinţa de

fericire în om este infinită, de aceea niciun obiect

— Adică, nicio realitate finită – n-o poate satisface. Orice idolatru se găseşte, aşadar, în alternativă iluziei sau a eşecului.

Întrebare: Am auzit spunându-se că fără ajutorul dat de yoga, Realizarea metafizică ar fi ceva foarte dificil Ce părere aveţi?

Răspuns: Yoga înseamnă mai întâi o punere în armonie a corpului, pentru a-l împiedica să devină un obstacol în cercetarea spirituală. Apoi este un ansamblu de tehnici având drept scop încetarea oricărei activităţi mentale. Este o cale de efort voluntar şi de purificare sistematică, care poate conduce la o stare de linişte mentală (*samădhi*).

Samădhi poate fi trăit ca experienţă a Bucuriei sau a vidului. Ca experienţă a Bucuriei, rămâne încă în dualitate. Ca experienţă a vidului, constituie ultima etapă a dualităţii, dar fără a ieşi din ea. Vidul stării de *samădhi* înseamnă obiectul ajuns la ultima lui simplificare; am putea spune că este obiectul pur, fără niciun calificativ, obiectul

care nu-i altceva decât obiect. Din acest punct de vedere, *samădhi* constituie încă o barieră

— Ultima – în calea Realizării. Mai curând sau mai târziu, *samădhi* experimentat ca vid îşi va revela dualitatea şi se va ivi din nou nostalgia Unităţii.

Dat fiind că această întâlnire cu vacuitatea este un lucru absolut nou, e uşor de confundat cu Realizarea. Există atunci tendinţa de a te fixa în această vacuitate pe care ai învăţat să o provoci, căci este reconfortant să poţi calma ego-ul şi să „savurezi” acest vid. Dar nu trebuie confundată savoarea pe care ţi-o oferă o minte calmă cu Experienţa despre care vorbim aici; această savoare este încă un obiect şi de aceea trebuie abandonat pentru a trece la ultima etapă, fiindcă yoginul care nu ajunge la Experienţă este într-o situaţie care poate fi considerată chiar mai rea decât aceea a omului obişnuit. Într-adevăr, când după Experienţa extazuluiţ*samădhi*) yoginul revine la experienţa obiectelor curente pe care le-a eliminat temporar printr-o tehnică voluntară, el

riscă să le regăsească cu o virulenţă sporita.

Samădhi experimentat ca Bucurie nu este, în ultimă instanţă, decât o stare în care intri şi din care ieşi. Mai curând sau mai târziu, insuficienţa acestei stări se va face simţită, fiindcă acela care iese din această Bucurie recade în lumea obiectelor. Fără să aibă precis amintirea experienţei sale care, referindu-se la o Realitate supra-mentală, nu poate lăsa urme mentale (amintiri), el rămâne oarecum „şocat" într-o stare de exaltare şi de nostalgie care îl tulbură. Acesta este rezultatul căii yogine. 58a

În Calea directă, noi obţinem prin discriminare convingerea că Realitatea ultimă este în afara oricărui cadru fizic sau mental Ne servim de yoga doar în mod accesoriu, pentru a desface anumite noduri sau pentru a suprima anumite perturbări. Dar nu pierdem niciodată din vedere fundalul non-dual.

23

Eliberarea nu se obţine prin respectarea regulilor mai mult sau mai puţin stricte, ci prin

Cunoaşterea care desfiinţează Timpul, Spaţiul şi Cauzalitatea şi care exclude orice posibilitate de a recădea în Ignoranţă. CAPITOLUL VI

„Eternitatea Prezentă” este cu desăvârşire străină Timpului şi Spaţiului. Aşadar, ea nu se poate situa undeva departe, în niciun trecut, în niciun viitor. Ea este prin esenţă Realitatea „hic et nune” (aici şi acum). Scăpând oricărei categorii mentale, această Realitate este, în consecinţă, inexprimabilă, incomunicabilă, putând fi cunoscută doar prin experienţa pură. Ea constituie fundalul de unde se iveşte gândirea (şi, drept urmare, lumea multiplicităţii) şi tot în ea gândirea dispare. Când există activitate mentală, acest fundal este „Conştiinţa-Martor”, absolut neimplicată; când activitatea mentală încetează, fundalul este „Conştiinţa Pură” fără obiect. Acest fundal este adevărata noastră natură, care nu se poate revela decât spontan, adică într-o atitudine excluzând orice efort, orice premeditare şi orice intenţie. Fiind lipsită de formă, această realitate scapă oricărei calificări. Termenii tradiţionali de

Pace şi Beatitudine sunt totuşi cei mai sugestivi (pentru a o descrie).

Acest fundal ar putea fi perceput în toate intervalele dintre două gânduri sau dintre două a percepţii. Într-adevăr, aceste intervale constituie o veritabilă deschidere spre clipa atemporală, adică spre Eternitatea Prezentă.

23

Dar ceea ce împiedică această percepţie este credinţa că ceea ce-i lipsit de formă este ireal. Astfel că noi suprapunem peste această percepţie a lipsei de formă ideea de neant sau de absenţă, care provoacă o anumită nelinişte. Această nelinişte (frica de vid) ne împinge să găsim un alt gând sau o altă percepţie pentru a umple golul care ne înfricoşează.

Vidul ne îngrozeşte fiindcă el este negarea Fiinţei şi a fiinţei noastre. Atâta vreme cât nu suntem capabili să concepem Fiinţa altfel decât atribuindu-i o formă, prezenţa fundalului ne dă falsa impresie a vidului pe care noi căutăm s-o acoperim imediat cu forme (obiecte).

Pierdem astfel, de fiecare dată, minunata ocazia de a experimenta Fiinţa.

Să observăm ce se petrece în respiraţia omului nervos ori. Angoasat. Nervosul nu îndrăzneşte să expire profund, nu cutează să-şi golească plămânii şi să rămână liniştit până când faza inspiraţiei se reinstalează de la sine. Este semnul unei profunde stări de teamă şi angoasă. Când plămânii se golesc, omul angoasat se teme de 62 neant, de moarte, şi-atunci se grăbeşte să inspire pentru a regăsi sentimentul vieţii şi o alinare de moment.

Dimpotrivă, la omul perfect sănătos – adică perfect armonios, în acord cu el însuşi şi cu uni-

23

versul – respiraţia are o semnificaţie metafizică, este „simbolul” ritmului de schimb între individ şi Principiul său. Fiecare expiraţie exprimă, deci, abandonul total al creaturii în faţa lui Dumnezeu şi fiecare inspiraţie reprezintă întoarcerea influxului divin

Intre aceste două mişcări, în momentul în

care plămânii se golesc, se stabileşte un fel de apropiere faţă de Divinitate în calitatea Sa de ne-manifestat.

Vedem, astfel, cât de mult ne împiedică frica să comunicăm cu Fiinţa şi să facem experienţa Celui lipsit de formă…

CAPITOLUL VII

Înţelepţii Indiei tradiţionale, asemenea filosofilor antichităţii, se folosesc de dialog pentru a preda Cunoaşterea veritabilă.

23

Pentru a fi fecund, dialogul iniţiatic presupune un mod de ascultare particular. Acest mod constă într-o atenţie fără tensiune prin intermediul căreia interlocutorul se deschide eului profund al ascultătorului. Căci e de maximă importanţă să-l asculţi nu doar pe cel care instruieşte ci, deopotrivă, ascultarea să includă tot ceea ce se iveşte din profunzimi. Această atitudine ne situează spontan şi ne aduce, fără conflict, într-o stare de deschidere orientată spre Cunoaşterea esenţială. Abia atunci pot ţâşni adevăratele

întrebări care constituie punctele de sprijin şi, implicit, de pornire pentru „Cercetare”

Această Cercetare progresează prin reducerea şi eliminarea întrebărilor, care devin din ce în ce mai adecvate, până în momentul când discipolul înţelege că adecvarea perfectă nu poate fi obţinută decât prin în întrebării, adică în Tăcere. Această Tăcere conţine în sine însăşi savoarea Păcii şi a Beatitudinii. Ea nu este neant, nu este Ignoranţă, ci Plenitudine şi Cunoaştere totală.

În afara Sinelui, oriCe cunoaştere înseamnă cunoaşterea obiectului. În consecinţă, Şinele nu poate fi cunoscut decât într-un mod non-dual. În această Cunoaştere, Şinele se revelează ca Existenţă Pură, Conştiinţă pură fără obiect, şi Fericire Pură.

Trăim într-o lume de obiecte care se schimbă neîncetat. Psihismul nostru se află de asemenea într-o schimbare continuă. Avem impresia unei „Deveniri” universale. Acest lucru se întâmplă deoarece noi am uitat complet că Şinele (Subiectul suprem) este subiacent eului şi lumii, al căror

„motor imobil” şi ultim Cunoscător imuabil este. *Sădhana* nu-i nimic altceva decât o întoarcere la Conştiinţa Sinelui imuabil şi preafericit, care este fundamentul lucrurilor şi fundamentul nostru. Pierderea Conştiinţei Sinelui este descrisă în tradiţia vedantină drept un proces de identificare cu obiectele. E un fel de uitare, de fascinaţie, de irezistibilă atracţie. Mitul lui Narcis ilustrează perfect această cădere în obiect, această absorbţie „aparentă” a Sinelui în valurile *samsărei*. Începând cu acest moment, Şinele s-a uitat (pe sine), paradisul a fost pierdut şi s-a ivit un ego care spune: 66 „Eu sunt cel care face aceasta, eu sunt cel care suferă, eu sunt cel care gândeşte”.

Prin această identificare Impersonalul devine, într-un mod iluzoriu, personal. Căutarea Fericirii devine atunci o goană disperată, fiindcă ego-ul pierzându-şi conştiinţa de Sine, care este deopotrivă Beatitudine perfectă, caută Fericirea în obiectele finite şi efemere. Mai devreme sau mai târziu, ego-ul va fi constrâns să recunoască imposibilitatea de a găsi Fericirea veritabilă în

fiinţe şi în lucruri, verificând astfel aserţiunea lui Schopenhauer, după care: „Viaţa este o luptă purtată cu certitudinea de a fi învins”.

Pentru a ieşi din acest marasm, trebuie să faci apel la facultatea de discriminare pentru a distinge Realul de Ireal. În toate acţiunile existenţei, noi avem sentimentul că suntem factorul activ. Acest sentiment este adevărat însă, totodată, iluzoriu. Pot spune că sunt într-adevăr factorul activ al tuturor acţiunilor mele, „în calitate de Subiect suprem, Şinele”. Eroarea începe în momentul când mă consider Subiectul activ propriu-zis. Veritabilul subiect activ fiind Şinele imuabil, nu poate fi sesizat de către minte. Şinele nu poate fi cunoscut decât într-un mod supra-mental, non-obiectiv.

Prin urmare, orice tentativă de a percepe Subiectul în mod intelectual ajunge obligatoriu la iluzia că ego-ul („minte-corp”) este autorul acţiunilor. Totuşi, acest „mental-corp” nu este adevăratul agent. Nu e decât un instrument al manifestării Sinelui – singurul Subiect şi singurul

Agent veritabil. Eroarea eu-lui survine în momentul în care uit că „mentalul-corp” acţionează doar ca un instrument. Eroarea ego-ului constă, deci, în confuzia dintre instrument şi agent. Cum s-ar spune, avem de-a face cu un agent care se pierde în propriul său instrument.

Eliberarea este atinsă atunci când înţeleg că „eul” (ca „minte-corp”) nu e „subiect-agent”, că adevăratul „subiect-agent” este Sinele, „Subiectul Pur”. Reluând această temă cât mai des posibil, se obţine treptat desprinderea de eu, de ego (mintecorp), de simplul instrument, desprindere care îi permite Sinelui să se trezească în propria lui natură.

Întrebare: După cum aţi spus, această eroare stă la baza tragediei umane şi constă în a plasa bucuria în obiect. Acesta este un reflex atât de tenace încât nu ştim cum să procedăm pentru a ajunge la discriminare şi la acea bucurie fără obiect descrisă în studiul dvs. *De la dorinţă la bucuria fără obiect*. Cum poate fi depăşită această condiţionare?

Răspuns: Pentru început este important să recunoaştem căf ceea ce urmărim de fapt este o stare perfect stabilă care să fie, în acelaşi timp, 68

Bucurie, Pace şi supremă Siguranţă. Din nefericire, viaţa nu oferă nicio garanţie de stabilitate şi Bucuria pe care ne-o procură obiectul dorit este întotdeauna trecătoare.

Care este raportul exact dintre Bucuria trecătoare şi obiectul ce ne-a procurat Bucuria? La prima vedere, pare să fie un raport de la cauză la efect sau de la recipient la conţinut. Însă experienţa ne arată că acelaşi obiect poate, în diferite momente, să producă Bucurie, dezgust sau să-ţi fie absolut indiferent. Asta dovedeşte cu prisosinţă că obiectul nu este producător de Bucurie, ci doar ocazia Bucuriei sau, mai exact, „declanşator” al Bucuriei.

Când obiectul râvnit ajunge, în cele din urmă, să-ţi aparţină, intri într-o stare de non-dorinţă, iar Bucuria se dovedeşte a nu fi nimic altceva decât acest acces la non-dorinţă. Când Bucuria e perfectă iar non-dorinţa totală,

realitatea obiectului dispare. *Nu* mai există decât Bucuria. Deci, obiectul n-a produs nimic şi nici n-a dat nimic. Pentru ego nu a fost decât un punct de oprire.

Or, obiectul nu este câtuşi de puţin necesar pentru a obţine această oprire. Înţelepciunea (adică ştiinţa Fericirii) nu este altceva decât „ştiinţa de a te opri”. În felul acesta realizezi o „oprire” fără obiect şi prin asta chiar Bucuria perfectă.

Această Bucurie perfectă pe care o căutăm în lucruri se revelează astfel ca alcătuind fondul însuşi al fiinţei noastre şi al Fiinţeiânţelegerea acestui lucru poate fi considerată drept fundamentul propriu-zis ai Realizării.

Întrebare: Oare calea pe care o indicaţi nu e prea uscată şi prea rece? Nu credeţi că emoţia care, în anumite doctrine, este considerată ca un factor al descoperirii ar putea fi un adjuvant util?

Răspuns: Atâta vreme cât omul ocupă axul personal (altfel spus, atât timp cât este un ego), el întâmpină absolut toate situaţiile din perspectiva

„îmi place – nu-mi place”. Prin această atitudine se lasă purtat de emotivitate şi orice abordare radical neutră şi obiectivă îi este imposibilă. Discriminarea, care este unicul factor decisiv al Cunoaşterii, devine aşadar fundamental străină emotivităţii. Şi, în niciun caz, emoţia nu favorizează apropierea de Cunoaşterea autentică.

Emoţia aparţine categoriei „*rajas*” şi, potrivit doctrinei hinduse, ultima etapă înaintea Eliberării este cea numită „*sattva*”. „*Sattva*” înseamnă Seninătate şi Pace luminoasă. Atmosfera sattvică este „condiţia prealabilă” a discriminării adevărate. Cel care ocupă axul impersonal, non-egotic, a depăşit complet sfera emotivităţii, găsind astfel libertatea perfectă. El nu mai analizează lucrurile din perspectiva „agreabil-dezagreabil”, ci abordează situaţiile fără ca o alegere personală să intervină. Prin urmare, el trăieşte situaţia prezentă aşa cum trebuie trăită, cu o simplitate şi o adecvare perfecte. În consecinţă, el nu mai întâlneşte ceea ce omul obişnuit numeşte suferinţă. 70

Dar trebuie să înţelegem că această schimbare de ax nu este niciodată rezultatul unui efort voluntar sau al unui act. Este doar consecinţa

/

discriminării – singura care poate duce la înţelegerea diferenţei dintre personal şi Impersonal.

Întrebare: Nu credeţi că pentru a realiza această înţelegere e nevoie de etape?

Răspuns: Există etape de eliminare, nu însă etape de Realizare.

Trebuie să înţelegem că Realizarea nu este nimic altceva decât accesul la Realitate, care este dincolo de ceea ce numim Devenire şi care, din chiar acest motiv, este total străină categoriilor de Timp, Spaţiu şi Cauzalitate.

Pentru a avea acces la ceea ce este dincolo de Cauză, Spaţiu şi Timp este imposibil să te foloseşti de Cauză, Spaţiu şi Timp. Deci, nu poţi avea în Realizarea veritabilă nici motivaţie, nici etapă.

Realizarea este, prin însăşi natura ei, abruptă, instantanee, eternă. Bazându-te pe o cauză, nu poţi decât să te re-întorci ia o altă cauză. Parcurgând un spaţiu, nu poţi decât să te afli în faţa altui spaţiu şi la fel se întâmplă şi cu timpul. Niciun proces al Devenirii nu poate să ne scoată din Devenire. Eternitatea nu se coace în Timp.

Întrebare: în acest proces de apropiere, Şinele se manifestă cumva prin ceea ce, de obicei, numim Har?

Răspuns: Atunci când ai recunoscut perspectiva impersonală, Şinele este ca un magnet şi ca o strălucire care atrage şi călăuzeşte. Tot ceea ce vine din partea Sinelui este har în stare pură – în sensul că el nu este niciun produs, nicio compensaţie, nici măcar o recompensă. Dar nu trebuie să concepi acest har în manieră iudeocreştină, ca pe o alegere arbitrară. Şinele nu „alege”, ci este asemenea soarelui care străluceşte pentru toţi ochii deschişi şi îndreptaţi spre El.

Întrebare: Am putea vorbi, aşadar, despre o chemare a Sinelui?

Răspuns: Da, însă e vorba despre o chemare într-un sens special, foarte special. Se poate spune că Şinele este o chemare în măsura în care este o

Prezenţă şi o radiere pe care noi trebuie s-o conştientizăm. Răspunsul la acest apel ne plasează într-o perspectivă unde totul e răsturnat.

Întrebare: Dar când totul e răsturnat, viaţa nu-şi pierde întreaga ei savoare? Cum mai poţi avea forţa de a accepta viaţa

? *Răspuns*: Răsturnarea, în cazul de faţă, este ceva foarte paradoxal. S-ar putea spune, într-un anumit sens, că lucrurile şi-au pierdut într-adevăr savoarea şi că, în acelaşi timp, ele şi-au regăsit „Savoarea" veritabilă, până atunci complet nebănuită. Formule precum „a accepta" viaţa sau „a suporta" viaţa nu mai au niciun sens, fiindcă vechile categorii de Bine şi Rău, de Agreabil şi Dezagreabil au dispărut cu totul, pentru a lăsa loc unei savori unice, care este savoarea Divinităţii, revelaţia *înandei* ce ne-a fost tăinuită până 72

atunci prin *năma-rupa* (nume, forme şi obiecte separate).

În această stare putem „realiza” cuvintele preotului (din cartea *Parohul de la ţară* a lui Bernanos), care moare spunând: „Totul este har”.

Întrebare: Traversez câteodată momente când mă simt complet invadat de gânduri care se contrazic, mă copleşesc prin mulţimea lor şi îmi dau impresia că nu mă mai pot reculege. Sunt atât de copleşit încât am impresia că sunt luat de ape şi nu mai am nicio scăpare. Fireşte, timpul trece, zilele se scurg, starea redevine stabilă şi distanţarea faţă de obiecte se instalează din nou. Dar există şi perioade insuportabile. Ce-i de făcut în asemenea momente?

Răspuns: Boala de care suferi reprezintă una din tarele caracteristice lumii moderne. Omul modern este o fiinţă care are tubul digestiv şi mintea aproape totdeauna „supra-încărcate”. De altfel, aceste două aglomerări sunt adesea legate una de alta.

29

Primul lucru ce trebuie făcut este să uşurezi mintea, încetând s-o mai tratezi ca pe o pubelă în care deversezi toate reziduurile radio-ului, televiziunii, presei şi romanelor poliţiste. Al doilea pas este să nu mai tratezi stomacul ca pe un recipient destinat să primească fără discernământ toate produsele industriei alimentare moderne.

Abia după aceea munca directă începe să devină posibilă

29

Această muncă se exprimă în efortul de a înţelege natura gândirii. Trebuie să pricepi că actul cât a gândi este un act al dorinţei şi că oprirea gândului coincide cu încetarea dorinţei. Terapeutica mentală nu este, aşadar, decât o terapeutică a dorinţei.

i iată-ne în faţa problemei fundamentale: Ce este dorinţa? Care este obiectul ultim al dorinţei?

/ /

Cum se stinge dorinţa?

Pentru a ne limita la câteva sugestii, să zicem că dorinţa ar putea fi definită ca nevoia de Fericire

perfectă. Această Fericire perfectă (*ătianda*) este esenţa Sinelui. Deci, orice dorinţă înseamnă dorirea Sinelui. Dar, de fapt, noi avem impresia că dorim obiecte. Pentru a stinge dorinţa sau a o sahsface – ceea ce-i unul şi acelaşi lucru – trebuie să înţelegem că noi nu dorim obiecte ci dorim Şinele, iar Şinele nu e departe de noi, ci este chiar „noi înşine”. Aşadar, ceea ce stinge dorinţa este descoperirea Sinelui, care rezultă din răsturnarea perspectivei obiective atunci când ai înţeles că nu obiectul este cel dorit.

Întrebare: Revin la problema emoţiei. Cred că o fiinţă trebuie să fi suferit, să fi iubit, să fi avut un număr de decepţii pentru a ajunge la discriminare. Cred că emotivitatea trebuie să preceadă discriminarea, căci acela care n-a iubit ori n-a suferit profund nu poate, cred eu, să aibă acces la discriminare, căci el nu simte nevoia să-şi pună întrebări. 74

Răspuns: Există aproape totdeauna în mentalitatea occidentalului o tendinţă de a valoriza suferinţa. Tendinţa aceasta este o

moştenire a creştinismului şi a romantismului. Suntem obişnuiţi de secole întregi să considerăm suferinţa ca fiind o lspăşire, o purificare sau o înnobilare. Suferinţa poate avea asemenea virtuţi, dar ele nu îi sunt inerente. Care este valoarea exactă a suferinţei? Este cea a unui semn – suferinţa este semnul unei erori, a unei direcţii greşite a dorinţei. Suferinţa nu-i o greşeală, este o consecinţă şi e semnul greşelii şi ca semn este bună, exact în măsura în care e înţeleasă. A suferi nu foloseşte la absolut nimic, ceea ce are rost este să înţelegi cărei erori i se datoreşte suferinţa noastră. În acest sens, şi numai în acest sens, poţi spune împreună cu Musset: „Omul este un ucenic, suferinţa este maestrul său”. Dar nu trebuie să credem că suferinţa e singurul nostru învăţător.

Toate evenimentele sunt maeştrii noştri exact în măsura în care înţelegem semnificaţia lor. Pentru a ajunge la discriminare, suferinţa nu este, în mod necesar, mai utilă decât bucuria. Şi una şi cealaltă ne călăuzesc în măsura în care suntem capabili să le înţelegem.

Ce înseamnă să înţelegi bucuriile şi suferinţele vieţii?

Înseamnă să înţelegi minciuna lor. Să ne reamintim versurile lui Kipiing: „Dacă poţi întâlni triumful după înfrângere şi să-i priveşti pe aceşti doi impostori cu aceiaşi ochi…” Ce înseamnă sintagma „cei doi impostori”? Triumful este ceea ce consolidează eul, înfrângerea este ceea ce îl distruge. Or, eul este o eroare, eroarea separativităţii, a valului ce se crede distinct de Ocean. Deci, triumful este în mod necesar mincinos, fiindcă orice triumf nu-i altceva decât o amânare şi, mai curând ori mai târziu, valul va recădea în Ocean. Înfrângerea este tot atât de mincinoasă, fiindcă moartea valului nu distruge nimic. Un val care se întoarce în Ocean nu pierde nicio picătură din apa lui. Nu-şi pierde decât numele şi forma, adică limitările – adică, ceea ce este negativ în el. Realitatea sa pozitivă (apa) este nepieritoare. Nu au deci importanţă plăcerea sau durerea, succesul sau eşecul – important este doar să înţelegem că toate acestea sunt lipsite de

însemnătate. Şi pentru a înţelege acest adevăr condiţia cea mai favorabilă este calmul, pacea, seninătatea.

Întrebare: Pentru exerciţiile de atenţie există / /

perioade favorabile în timpul zilei sau le poţi face oricând?

Răspuns: Momentele cele mai favorabile sunt dimineaţa, cu două ore înaintea răsăritului de soare şi seara, la asfinţit. Orele dimineţii sunt cele mai favorabile, fiindcă este momentul când natura se află cufundată în cea mai profundă odihnă. Ora apusului nu e tot atât de benefică, dar favorizează totuşi 76 meditaţia, pentru că omul şi natura sunt într-o fază de relaxare. Când această destindere nu este prea degradată de oboseală, ea se dovedeşte prielnică reculegerii şi meditaţiei. Dar nu trebuie să uităm că toate momentele zilei care ne lasă goliţi, inactivi – deci disponibili – sunt ocazii bune pentru reculegere, chiar dacă e vorba doar de câteva secunde (nu-i o chestiune de timp, ci de calitate). S-ar putea spune, în stil religios, că

acestea sunt chemări la contemplaţie.

Întrebare: Ce părere aveţi despre tehnicile de meditaţie în jurul cărora se discută atât?

Răspuns: Orice tehnică este o condiţionare, iar tehnicile de meditaţie care pretind că sunt tehnici de de-condiţionare nu scapă nici ele din acest cerc vicios.

A medita înseamnă a face ceva. Nu poţi contesta această evidenţă afirmând că a medita este o „acţiune” ce are drept scop încetarea oricărci acţiuni şi care, deci, te ajută să nu mai faci nimic.

29

Cel care meditează metodic seamănă cu un individ care face pregătiri pentru a nu pleca nicăieri. Or, pentru a nu pleca într-o călătorie nu ai altceva de făcut decât să nu pleci. Pentru a fi disponibil luminii Sinelui nu trebuie să faci nimic. Nu-i nevoie să faci ceva pentru a nu face nimic, e suficient să nu faci nimic. Meditaţia veritabilă este alcătuită din momentele de graţie, de pace şi de abandon pe care le primim

29

Cu toate acestea, anumite „tehnici” de meditaţie pot fi utile, cu condiţia de a fi înţeles foarte bine că ele nu au decât o valoare pregătitoare. Omul obişnuit este atât de ocupat şi de agitat, încât trebuie să facă neapărat ceva pentru a învăţa cum să se apropie de „a nu face nimic”. Aceste tehnici care ne apropie de „a nu face nimic” nu sunt altceva decât tehnici de apropiere. Ele nu ne conduc la „a nu face nimic”, ci doar ne apropie de această stare. Realizarea este imposibilă câtă vreme nu le-am depăşit.

În general vorbind, tehnicile la care se recurge de obicei se rezumă la două tipuri: a) meditaţia cu obiect şi b) meditaţia de tranziţie către cea fără obiect.

Prima dintre metode (cea cu obiect) este cea mai uşoară şi convenabilă mai ales începătorilor. Ea constă în fixarea (atenţiei) asupra unui obiect de contemplaţie concret sau abstract: Krishna, Iisus, Bunătatea divină, măreţia lui Dumnezeu etc. Cel care meditează se concentrează asupra

acestei imagini sau acestui concept, vizualizează imaginea sau fixează conceptul în ansamblu şi în detalii. Este posibil ca la sfârşitul meditaţiei să fixezi obiectul cu o asemenea intensitate, încât să te confunzi cu el. Se atinge astfel o stare de unitate.

Această stare de unitate nu este decât o stare, nicidecum Realizarea; totuşi, fiind o stare eminamente liniştită şi statică, este posibil ca cel ce meditează să acceadă, în mod accidental, la „bascularea realizatoare" prin care această stare de unitate se resoarbe în Unul fără calitate. Această basculare nu e consecinţa obligatorie a acestei stări (fiindcă nu este, în niciun caz, consecinţa a ceva anume, orice ar fi). S-ar putea spune că starea de unificare între cel care contemplă şi obiectul contemplat este o condiţie ce favorizează decondiţionarea.

Meditaţia de tranziţie la cea fără obiect reprezintă o cale directă şi abruptă, destinată celor care au o capacitate superioară de abstractizare şi discriminare. Este o tehnică care

întotdeauna presupune prezenţa obligatorie a unui Maestru calificat. Este o metodă care elimină şi reduce, constând într-un exerciţiu de înţelegere a naturii ultime a obiectului pentru a ajunge astfel la recunoaşterea faptului că întreaga realitate a obiectului este, de fapt, Subiect.

Pentru început se consideră că obiectul n-are drept realitate decât relaţia lui cu Subiectul, că obiectul fără subiect este de neconceput. Dar, trebuie să fim foarte atenţi, ca nu cumva să *r’*

stabilim între subiect şi obiect o relaţie de echivalenţă, fiindcă Realul nu este transcendent, ci Transcendental.

Se procedează prin eliminarea obiectelor.

Trebuie să se înţeleagă bine că prin obiect se indică aici nu numai obiectele lumii fizice, inclusiv corpul nostru, ci şi întreaga realitate psihică.

29

adică: emoţii, imagini, gânduri… Exersând anularea obiectelor în număr tot mai mare până la eliminarea totală a realităţii obiective, sfârşeşti prin a descoperi că dincolo de dispariţia obiectului

(care a antrenat-o corelativ şi pe cea a subiectului) există Şinele, Conştiinţa pură fără obiect, Iubirea pură fără obiect şi Beatitudinea infinită.

Acest demers constituie aspectul intelectual al meditaţiei de tranziţie la cea fără obiect. Pentru a deveni cu adevărat eficace, această meditaţie trebuie să fie completată şi de aspectul ei afectiv.

Sub aspect afectiv, obiectul este contemplat în calitatea lui de „finalitate dorită”. Reflecţia te ajută să descoperi că dorinţa de a fi în posesia unui obiect nu se adresează obiectului în sine, ci unei proprietăţi pe care obiectul pare s-o producă sau s-o conţină, şi care este Fericirea în Pace, adică o Bucurie care este plenitudine şi îndestularea.

Recunoşti astfel că dorinţa nu se adresează nicidecum obiectului, că finalitatea ei este o realitate distinctă de obiect. În momentul acela ai făcut un pas mare înainte, fiindcă de acum încolo ştii că, de fapt, nu doreşti lucrurile. Începând cu acest moment, realitatea obiectivă ţi se relevă complet devalorizată, iar dorinţa nu mai are niciun

scop.

De-aici înainte, dorinţa lipsită de obiect este despovărată de tensiunea ei orientată către exte80 rior şi se întoarce, ca să spunem aşa, asupra ei însăşi.

În acest fel ajungi la realizarea Sinelui. Această Realizare nu poate fi definită riguros fiindcă se află dincolo de dualitate, iar limbajul nu o poate cuprinde. Totuşi, poţi încerca să o „comentezi" spunând că omul realizat spiritual este acela care a ajuns la conştiinţa pură şi deplină a lui „Eu sunt". La omul obişnuit, această conştiinţă este întotdeauna confuză, din cauza impurităţii ei, adică este însoţită de calificative: „Eu sunt cutare sau cutare, sunt în faţa a ceva sau a altceva". În realitate „Eu sunt" este totdeauna acolo. Nu poate să nu fie acolo. „Eu sunt" însoţeşte toate stările. Pentru a regăsi această prezenţă în puritatea sa integrală nu există alt mijloc decât a elimina tot ceea ce o însoţeşte: obiecte, stări. Abia atunci Conştiinţa – obişnuită să se fixeze asupra nenumăraţilor însoţitori ai lui „Eu

sunt” – nemaiavând decât cadavre, se regăseşte şi realizează splendoarea sa eternă.

Întrebare: Se pare că această cale poate fi extrem de rapidă – în măsura în care e aplicată, bineînţeles.

/

Răspuns: Nu poţi spune că ar fi rapidă sau lentă, poţi zice doar că e cea mai directă. Căile cele mai directe nu sunt obligatoriu cele mai rapide, fiindcă sunt în acelaşi timp cele mai dificile. Principala dificultate a meditaţiei de tranziţie către cea fără obiect este că ne cere un grad de în8iţelegere neobişnuit. Dorinţa noastră de armonie şi de înălţare spirituală ne împinge mereu să vrem să ne transformăm pe noi înşine.

Or, mintea nu poate schimba nimic într-un mod cu adevărat radical.

Ceea ce numesc eu o adevărată schimbare este ieşirea din (mecanismul) schimbării. Când sunteţi orientaţi spre perspectiva non-obiectivă, problemele se risipesc, fiindcă ştiţi că aşa-zisele probleme sunt create doar de voi înşivă.

Întrebare: Dar o asceză pentru „a curăţa” casa şi o disciplină ca s-o menţii curată nu sunt oare necesare?

3 30

Răspuns: Nu vei putea nicicând să cureţi casa cu ajutorul elementelor care au creat ceea ce numeşti murdărie. Nu vei putea nicicând să schimbi mintea folosind mintea.

CAPITOLUL VIII

Cunoaşterea veritabilă – Cunoaşterea absolută, adică – se deosebeşte de cunoaşterea relativă prin dispariţia completă a dualităţii subiect-obiect. Doar când obiectul încetează să mai fie obiect, ca urmare a ivirii Unului, numai atunci se experimentează şi se trăieşte această Cunoaştere. Eliminarea a tot ceea ce este obiectiv ne conduce la o tăcere care nu este nici neant, nicio impresie de absenţă, ci Cunoaşterea imediată (ne-mediată) de sine. „Savoarea” acestei tăceri este experimentată ca Prezenţă non-obiectivă, ca Pace, Bucurie, adâncă Fericire.

30

Ne-am instalat din obişnuinţă într-un mod de conştiinţă prin care ne considerăm, deopotrivă, actor şi gânditor. Această obişnuinţă ne leagă de un proces care creează conflicte şi suferinţe. Mi-ar plăcea să revin asupra acestei identificări cu gânditorul sau actorul. În momentul în care acţionăm, Conştiinţa pătrunde total în act şi nu mai există nimic altceva pentru noi decât actul. În momentul când gândim, Conştiinţa nu este altceva decât gând şi nu există nicio dualitate. Abia ulterior actului sau gândirii se produce dublul proces al „dualizării" şi identificării. Unităţii primitive a actului conştient i se substituie conştiinţa duală, constând în raportul subiect-obiect. Dar cum subiectul real (Şinele) scapă conştiinţei formale, calitatea de subiect-agent va fi atribuită unui element formal.

Acest element formal este realitatea psihică care condiţionează actul. Această realitate psihică se va erija în ego, în „eu", adică într-o realitate formală, separată, activă. Şi în acest fel ajungi să declari: „Eu am făcut cutare lucru, eu am gândit

aceasta, eu am suferit aceea”. Or, în realitate, subiectul adevărat (Şinele) transcende orice devenire şi orice realitate formală. Supremul Cunoscător nu se confundă cu nimic din ceea ce cunoaştem, în acest sens este, deci, incognoscibil dar, în acest caz, incognoscibil înseamnă doar „insesizabil în calitate de obiect”. Astfel se explică de ce ivirea Subiectului ultim nu poate avea loc decât după diariţia totală a universului formal obiectiv.

Cunoscătorul suprem este prezent îndărătul oricărei schimbări şi, când schimbarea încetează, devine Prezenţa Totală. Se înţelege de la sine că această Prezenţă Totală nu încetează niciodată să fie total prezentă. Doar în raport cu ego-ul este 84 posibil ca această Prezenţa să fie umbrită. Această noţiune primordială de Prezenţă Totală, imuabilă, Infinită, de la Sine la Sine, trebuie să fie obiectul constant al meditaţiei. În accepţia mea, meditaţia nu este o activitate cu orar fix, ci o reflecţie constantă, „acută” – prilejuită de toate evenimentele vieţii – asupra prezenţei acestei

Prezenţe.

Meditaţia nu trebuie să fie considerată ca un proces de acumulare ci, dimpotrivă, ca un demers de eliminare. Această eliminare nu duce la o „abandonare” (treptată), ci la o „extragere” spontană din Devenire. Meditaţia despre care vorbim poate fi asemănată cu o călătorie ce debutează cu peisaje extraordinare – pădurea virgină, jungla, stepa – şi sfârşeşte printr-un deşert în fundalul căruia se va ivi, în cele din urmă, un răsărit de soare inefabil.

Este necesar ca meditaţia să fie vizualizată. Prin vizualizare înţeleg să-ţi fixezi atenţia asupra tuturor imaginilor, fie că sunt vizuale, auditive, tactile, etc. Trebuie să parcurgi etapă după etapă, fără a grăbi ceva. În cazul de faţă, mai mult decât oriunde şi oricând, trebuie să excluzi nerăbdarea. Nimic nu ne presează şi nicio concluzie nu este de dorit. Trebuie să fim convinşi, de asemenea, că elementele cunoscute nouă nu pot servi ca mijloc pentru a atinge ţelul necunoscut.

Necunoscutul se revelează totdeauna

spontan şi independent de noi înşine. Prin urmare, trebuie evitată înclinaţia de a vrea să sesizezi, să apuci sau să iei ceva cu forţa. Nu ne rămâne decât să aşteptăm „fără a aştepta” – bine am spus „fără a aştepta” – fiindcă aşteptarea se referă la un obiect, provocând astfel o proiecţie care împiedică revelarea Necunoscutului.

Prin urmare, nu avem altceva de făcut decât să vizualizăm continuu acest demers invers, care ne conduce de la obiect către Subiectul suprem.

Când aţi recunoscut perspectiva „uitată”, viziunea vi se va schimba fără întârziere, inclusiv cea pe care o aveţi despre voi înşivă, despre mediul unde trăiţi şi despre lume, în general. Atunci, tendinţa obişnuită de a interveni în toate situaţiile pentru a obţine o schimbare favorabilă, face loc unei atitudini complet noi: vă veţi da seama că e inutil să interveniţi, deoarece perspectiva voastră s-a schimbat radical.

Când un pahar pe jumătate plin stă pe o tavă înclinată, poţi încerca să redresezi paharul, proptindu-l. Dar este mult mai simplu să aşezi tava

orizontal. Atâta timp cât vei refuza să îndrepţi tava, va fi nevoie de o muncă îndelungată, minuţioasă şi întâmplătoare pentru a obţine o orizontalitate precară. Tot astfel, noi comitem eroarea de a vrea să redresăm obiectele, unul câte unul, ceea ce presupune un efort infinit, în loc să intervenim asupra tăvii, adică asupra bazei. De îndată ce ai îndreptat-o, totul se regăseşte în echilibru. 86

Întrebare: Nu credeţi că ar fi mai bine să nu rezistăm tentaţiei de a asculta mereu aceleaşi lucruri, în ciuda inconvenientelor repetiţiei (automatisme, rutină) pentru a le aprofunda şi a ne însuşi înţelesul lor?

Răspuns: Complet de acord, dar este de asemenea important când observi o reacţie şi când îţi dai seama că ea vădeşte o anumită incapacitate, o anumită nesiguranţă, să poţi totuşi s-o formulezi. Încercând să o formulezi clar, ajungi uneori să constaţi că nu mai este necesar să pui întrebarea. O întrebare bine gândită şi bine formulată conţine adesea propriul răspuns şi se

revelează ca atare. Când eşti singur cu tine însuţi nu îţi pui întrebări cu nerăbdare, eviţi să le „confecţionezi” pentru a obţine un răspuns conform cu aşteptările taie. Lasă răspunsul să ţâşnească de la sine. Aşteaptă-l, pur şi simplu.

Întrebare: Când se vorbeşte despre Realizare, este evocată întotdeauna starea de unitate. Dar mie mi se pare că trebuie să existe mai multe moduri de a fi în unitate. În viaţa cotidiană, când suntem absorbiţi de treburile noastre curente sau de un obiect ne cufundăm, suntem pierduţi în munca aceea sau în obiectul acela. Când Arhimede făcea geometrie s-ar putea spune că era Geometria însăşi. Pe de altă parte, când te angajezi în practica meditaţiei, pe tema discriminării dintre Spectator şi spectacol, ajungi să experimentezi o altă unitate – cea a Subiectului pur, debarasat de orice obiect. Puteţi să ne precizaţi raportul dintre aceste două experienţe ale unităţii?

Răspuns: Atunci când te apropii de Cale prin distincţia Spectator-spectacol sau Subiect-obiect,

sprijinirea pe această aparentă dualitate constituie un fel de cârjă. Când metoda aceasta a fost folosită o vreme. Spectatorul încetează să mai fie Spectator, fiindcă „spectacolul” a devenit o simplă prelungire a fiinţei sale. Deci, nu mai este propriu-zis un spectacol, deoarece spectacolul a devenit natura însăşi a Spectatorului.

Înaintea oricărei *sădhana*, noi suntem complet absorbiţi, înecaţi în ceea ce facem. Pentru a ne degaja de obiect şi a ajunge la cunoaşterea unificatoare a Subiectului, metoda discriminării între Spectator şi spectacol poate fi considerată ca un soi de cârjă, cum am mai spus, care conduce progresiv la înţelegerea că noi nu suntem nici percepţia, nici gândul, ci suntem cel cale le cunoaşte. Ajungi astfel la o des-identificare, care este produsul spontan al demersului. Această „des-identificare” culminează în experienţa unităţii în Subiect, dar unitatea la care ai ajuns astfel nu este ultima.

Niciuna dintre cele două experienţe – unitatea prin absorbţie în obiect şi unitatea prin

absorbţie în subiect – nu este supremă, fiindcă prima duce 58 la dispariţia subiectului, iar a doua la dispariţia obiectului. Contrar celor două experienţe citate mai sus, Unitatea Realizării nu este eliminatorie, ci totalizatoare şi unificatoare. Este Conştiinţa Unităţii subiect-obiect. Aceste trei experienţe ale unităţii reprezintă cele trei etape ilustrate de maeştrii Zen, când spun: „Înainte de a începe studiul Căii, munţii sunt munţi şi râurile râuri; în timpul studiului, munţii nu mai sunt munţi şi nici râurile nu mai sunt râuri; dar când se produce Iluminarea, munţii redevin iarăşi munţi şi râurile sunt din nou râuri”.

Întrebare: Oare starea de discernământ la care aţi reuşit să ajungeţi vă permite să vă izolaţi de nedreptate sau de orice altă formă de suferinţă şi să tacă în aşa fel încât ea să nu vă atingă? Asta nu zădărniceşte în dvs. Orice elan de caritate activă, închizându-vă într-un „turn de fildeş”?

Răspuns: Ceea ce se numeşte rău ori nedreptate nu este altceva decât o eroare. Mai precis, o ignoranţă. Ignoranţa faptului că toate

fiinţele şi toate lucrurile sunt în mod funciar şi esenţial „Unul”. Orice situaţie privită în mod adecvat, adică în raportul ei veritabil cu Totul, este dreaptă şi bună. Înt r-o optică globală şi autentică, adică adevărată, răul şi nedreptatea nu există. Acest punct este foarte important. Atâta vreme cât nu l-ai admis şi nu l-ai asimilat, niciun progres real nu e posibil. Te situezi la distanţă şi la înălţime faţă de rău în aceeaşi măsură în care îţi dezvolţi capacitatea de viziune globală, cu alte cuvinte non-egotică, non-egoistă, imparţială, nepărtinitoare.

Dar este important, mai ales, a nu se confunda această îndepărtare de rău, care este o depăşire şi o eliberare, cu egoismul şi cu indiferenţa, în accepţia obişnuită. Comportamentul omului detaşat seamănă câteodată cu a celui indiferent şi egoist când, de fapt, adevărata detaşare nu are nimic în comun cu indiferenţa. Omul detaşat este desprins de el însuşi, inclusiv de obiecte, fireşte. Datorită acestei stări el scapă oricărei reacţii de frică, de ură, de

dorinţă. Suferinţele şi bolile aproapelui, ca şi ale lui de altfel, nu îl „ating”, chiar dacă se simte solidar cu toate fiinţele. Când îi poate veni cuiva în ajutor el procedează în principiu prin Calea directă, singura cu adevărat eficace, dar în acelaşi timp, din păcate, cea mai dificilă.

Cu alte cuvinte, de fiecare dată el va încerca să extindă orizontul punctelor de vedere şi să transforme vederile parţiale în vederi globale.

Metodele obişnuite de luptă împotriva răului, care constau în neutralizarea unui impuls printr-un impuls contrar, repugnă omului detaşat care le constată zădărnicia. Este ceea ce îl face deseori să apară drept un monstru de egoism şi indiferenţă. Dar, pentru a-l vedea într-o lumină mai favorabilă este suficient să examinezi neputinţa şi absurditatea revoluţionarilor, a filantropilor şi a sufletelor caritabile în lupta lor, care nu are alt 90 efect decât să deplaseze răul, dar niciodată să-l distrugă de la rădăcină.

Omul detaşat este, aşadar, în ciuda aparenţelor, cel mai activ, în realitate singurul cu

adevărat activ (chiar dacă „acţionează” puţin). Va fi adesea neputincios, fiindcă viziunea globală nu poate fi impusă, nici dăruită ca o bucată de pâine, ci numai comunicată celui care este pregătit pentru asta.

Întrebare: Cum ai putea convinge pe cineva care nici măcar n-a auzit vorbindu-se vreodată despre acest Discernământ sau despre această distanţare de care vorbiţi? Căci această Cale pare cu totul extraordinară şi mulţi oameni îşi petrec viaţa fără să fi auzit de ea şi fără a fi primit vreo indicaţie, care să-i îndemne s-o caute.

Răspuns: Primul lucru ce trebuie înţeles este că omul obişnuit – adică, acela care nu cunoaşte şi nu bănuieşte Calea – este într-o situaţie radical falsă. Perspectiva egotică fiind o perspectivă eronată, oamenii care n-au pierdut iluzia de a fi separaţi unii de alţii trăiesc şi acţionează în eroare.

Or, propriu erorii şi iluziei este de a se izbi, mai curând sau mai târziu, de opoziţii şi contradicţii. Tocmai aceste opoziţii şi contradicţii

sunt jaloanele înaintării noastre spre Cale.

Fiecare durere, fiecare eşec este o invitaţie la reflecţie, la întoarcere asupra ta însuţi şi la recunoaşterea erorii fundamentale a vieţii noastre – constituirea unui ego ce se crede distinct, separat. Aşadar, suntem atraşi de cercetarea spirituală.

9inu datorită hazardului, nici întâmplării. Interesul pentru cercetarea spirituală poate fi trezit prin toate evenimentele vieţii noastre, exact în măsura în care suntem capabili să le înţelegem în adevărul lor profund.

În această perspectiv, a poate fi înţeleasă perfect sentinţa stoicilor după care evenimentele sunt prin natura lor indiferente (nici bune, nici rele). Ceea ce-i bun sau rău este numai modul cum reacţionăm la ele, în funcţie de nivelul înţelegerii noastre.

Căutarea noastră nu este niciodată fructul întâmplării, ci al capacităţii de a cunoaşte adevărul. Tocmai de aceea se spune curent în lumea Orientului că acela care este suficient de

matur pentru a întâlni un Guru (maestru spiritual) îl găseşte în mod sigur, iar cel care nu are parte de această întâlnire nu-i victima nenorocului sati a fatalităţii, ci doar a lipsei lui de maturitate.

4 35

Întrebare: Maeştrii spirituali condamnă violenţa. Dar până la ce limită poţi să fii non-violent? Nu există cazuri când persoana spirituală recurge la acte „violente”?

Răspuns: Toate actele violente emană, în principiu, dintr-o stare egotică. Omul fără ego este deci, în principiu, non-violent. Dar nu poţi face din non-v io lentă un fel de tabu. Sunt cazuri speciale când se impune folosirea forţei de constrângere, chiar violentă. În aceste cazuri, omul fără ego va folosi forţa şi va acţiona în aparenţă 92 ca o persoană violentă. Dar bineînţeles, el nu va acţiona astfel decât aparent, fiindcă actul său va fi complet străin de vreo dorinţă sau de frică. În această perspectivă l-a sfătuit Krishna pe Arjuna să lupte spre a-şi face datoria de războinic.

Este important să înţelegem foarte bine că

non-violenţa autentică nu are nimic de-a face cu laşitatea

1 4

35

sau cu pasivitatea. Dar precum nu-i suficient să-ţi ţii în frâu forţa ca să nu fii nonviolent, tot astfel nu-i de-ajuns să foloseşti forţa ca să fii calificat drept violent. Întrebarea precisă este următoarea: „Poate fi concepută folosirea non-violentă a forţei?”. Răspunsul meu este: da, dar cu specificarea că acest lucru e foarte dificil, foarte rar, cu adevărat excepţional.

Omul non-egotic, prin însăşi natura sa, dezamorsează violenţa şi răspândeşte în jur pacea care domneşte în el. Dar acelaşi om poate fi pus în situaţia (cu totul excepţional, repet) de a face uz de forţă în scopuri pure, adică non-egotice. Omul care a trăit Experienţa vede că aproapele lui greşeşte, deoarece felul de a vedea lucrurile al omului obişnuit este fragmentar. În acelaşi timp, omul iluminat îşi vede semenul ca pe un element al Totului în Unul. Tocmai de aceea, propria sa

viziune globală şi unificatoare îi permite să-l lumineze pe celălalt şi să-l ajute pentru a se integra în Unitate.

4 35

Întrebare: Care este diferenţa esenţială între

/ *f* starea de *samădhi* şi Realizare?

4 35

Răspuns: în general, diferenţa ar putea fi formulată în felul următor: există o stare de Conştiinţă a Sinelui, obţinută printr-o tehnică de punere în repaos a mentalului. În acest caz, starea de conştiinţă a Sinelui reprezintă aşa numitul extaz sau *samădhi*. Inconvenientul extazului este că-i o stare pe care o dobândeşti şi pe care o pierzi. De îndată ce încetează condiţiile care au pus mentalul în repaos, ieşi din extaz şi te găseşti iarăşi în starea de dinainte.

35

Toată lumea cunoaşte povestea pe care lui Maharshi îi plăcea atât de mult s-o spună. Este vorba despre faimosul yogin căruia, fiindu-i sete, şi-a trimis discipolul să umple ulciorul cu apă din

Gange. În timp ce-l aştepta pe discipol, s-a cufundat într-un *samădhi* profund. Între timp, discipolul plecat după apă s-a întors şi s-a aşezat, aşteptând respectuos ca maestrul să-i ceară de băut Dar *samădhi* se prelungea. Discipolul a îmbătrânit, apoi a murit, două generaţii au urmat după aceea şi, în cele din urmă, maestrul a ieşit din extazul său. De îndată ce şi-a recăpătat conştiinţa manifestării, primul strigăt pe care l-a scos a fost: „mi-e sete!” Acel om a stat mulţi ani în starea proprie Conştiinţei Sinelui, dar starea lui era condiţionată de o tehnică voluntară de oprire a mentalului. Orice tehnică produce o condiţionare, însă nicio tehnică nu produce o condiţionare definitivă, deoarece starea absolută nu poate, sub nicio 94 formă, să fie un produs. Deci, *samădhi* a trebuit să ia sfârşit şi yoginul s-a reîntors la condiţia lui iniţială.

Dar starea de Conştiinţă a Sinelui care constituie Realizarea este ceva diferit. Nu e propriu-zis o stare, ci mai exact o re-întoarcere la starea originară naturală(*sahaja*). Această re-

întoarcere nu se obţine printr-o împrejurare specială, ci prin discriminarea supremă între Ireal şi Real, ce are drept consecinţă Intuiţia unificatoare a Realului.

Discernământul între Ireal şi Real apare ca o încununare a procesului de eliminare a Irealului. Acest proces de eliminare se face în felul următor: constatăm că trăim într-o lume impermanentă, că suntem cufundaţi în Devenire, în Temporal. Dorinţa profundă a „eului" fiind cea a Bucuriei perfecte, adică permanente, primul lucru pe care îl facem este să căutăm un obiect sau o situaţie capabile să ne furnizeze această Bucurie. Mai curând sau mai târziu, constatăm eşecul încercărilor noastre. Dacă nu duce la disperare nihilistă, acest eşec poate provoca o re-întoarcere în fiinţa noastră interioară, care poate fi începutul descoperirii Permanenţei, a Sinelui. A merge de la Ireal la Real, înseamnă a merge de la Impermanent la Permanenţă, de la Devenire la Fiinţă, de la obiecte la Sine.

Această experienţă a Permanenţei obţinută

prin discriminare nu ne scoate dintr-o stare pentru a ne fixa în alta, ci ne re-pune în perspectiva originară. În această perspectivă, Impermanentul nu mai este escamotat, nici voalat, ci văzut în adevărul lui, ca expresie a Sinelui permanent. La acest nivel, orice opoziţie între Fiinţă şi Devenire, între Permanenţă şi Tmpermanenţă, între unitatea Sinelui şi multiplicitatea obiectelor, încetează. Nu mai există separare, oscilaţie, nu mai există conflict şi dualitate, eşti totodată în Fiinţă şi în Devenire, în Bucuria permanentă a Sinelui şi în viaţa lucrurilor, într-o stare de Conştiinţă globală, într-o sinteză continuă.

Aceasta este starea pe care Meister Eckhart o simbolizează prin imaginea „balamalei care rămâne nemişcată în timp ce uşa se mişcă”.

CAPITOLUL IX

Întâlnirea noastră de astăzi va produce conştientizări care vor da naştere la unele amintiri. Vreau să spun prin asta că drept urmare a reacţiilor noastre actuale, în următoarele zile vor apărea momente de disponibilitate, invitându-

ne să reluăm temele deja elaborate. Aceste „momente” nu vor fi repetiţii organizate. Nu este vorba nici despre disciplină, nici despre acte de voinţă, ci despre „momente” spontane în care apropierea va deveni mai strânsă. În aceste convorbiri, noi folosim cuvinte şi formulări din care va trebui să degajăm esenţa, pentru ca fiinţa noastră să vibreze în profunzime… Altfel, nu va rămâne decât un morman pur intelectual care va întări ego-ul. Atâta timp cât esenţa spirituală este insuficient degajată se produc perturbări, confuzii, formaţiuni mentale (*samskara*).

Cuvintele, fără spiritul ce le animă, sunt ca resturile care incomodează trupul şi provoacă

36

7fermentaţii. O dată ce esenţa a fost pătrunsă – întocmai cum se dezghioacă un fruct din coaja lui – discipolul poate să o adapteze spre folosul său. A înţelege adevărata natură a obiectului înseamnă a recunoaşte că obiectul nu are nicio realitate „obiectivă” şi că face parte din natura subiectului. Această înţelegere determină o

întoarcere progresivă a energiei până atunci „investită” în obiect, favorizând astfel apariţia unor tăceri eminamente creative.

Întrebare: Ne-aţi putea schiţa etapele unei *sâdhana*, explicându-ne totodată în ce constă realizarea Supremului, potrivit învăţăturii advaitine?

Răspujâs: Stabilirea în adevărata noastră natură se face prin eliminarea radicală a lumii obiectelor.

Însă eliminarea autentică poate proceda numai în felul următor: ajutat fiind de un instructor spiritual, trebuie să înţelegi, mai întâi, că toate obiectele nu au absolut riici o realitate în sine şi nu sunt nimic altceva decât proiecţii ale dorinţei. Atunci când este perfect asimilat, acest adevăr produce o întoarcere a dorinţei către ea însăşi, adică o punere în repaos, în echilibru a întregii energii investite până atunci în lumea obiectelor. Această întoarcere a dorinţei determină oprirea mentalului şi, în consecinţă, ivirea bruscă a Conştiinţei Sinelui. 98

Această experienţă a Supremului – care atunci este descoperit ca fiind străfundul fiinţei noastre – constituie esenţa Realizării. În etapa următoare, tot sub îndrumarea Instructorului, ceea ce rămâne de făcut e stabilirea permanentă în Conştiinţa Sinelui, ceea ce nu mai este decât o chestiune de timp.

Aşa după cum am precizat în nenumărate rânduri, nu-i vorba aici despre o stare temporară, ci despre stabilirea definitivă în natura noastră veritabilă, într-o „stare de A Fi”, pe care de altfel noi n-am părăsit-o niciodată decât în aparenţă, astfel că nu mai e nevoie s-o obţinem. Discipolul găseşte atunci în Sine (adică, într-adevăr în el însuşi) întreaga bucurie şi n-o mai caută în obiecte cale – acum ştie aceasta! – nu au nicio existenţă independentă. Acesta este punctul culminant al „Realizării” după Advaita.

Întrebare: Cum se naşte dorinţa care devine cauza suferinţei?

/

Răspuns: Ignorarea adevăratei noastre naturi

este cea care naşte dorinţa, şi aceasta din urmă, la rândul ei, ne îndeamnă să acţionăm. Pentru a te elibera de dorinţă trebuie să vizezi Necunoscutul, adică „Subiectul care niciodată nu poate să fie obiect”. Făcând aceasta, se schimbă cursul energiei care, regăsindu-şi starea de echilibru, ne plasează din nou în natura noastră primordială. Regăsim astfel cunoaşterea adevăratei noastre naturi. După cum se vede, acest drum ai Sinelui este diametral opus Cunoaşterii comune obiective, analitice, care constă în examinarea şi scrutarea obiectelor. Să observăm totuşi că însăşi această Cunoaştere comună atinge culmea eficacităţii sale atunci când starea noastră de spirit este neutră, fără a căuta să „sesizăm” sau să „înţelegem”. Şi aici vidul, liniştea şi destinderea produc o stare propice pentru ţâşnirea Adevărului.

Se verifică astfel că orice fel de cercetare, pentru a fi eficace, presupune o aceeaşi atitudine fundamentală de ascultare profundă, smerită şi dezinteresată. Pentru a reveni la Calea realizării, Hxperienţa o dată făcută şi stabiliţi fiind în

singurătatea naturii noastre absolut non-duale, nu mai putem fi induşi în eroare. O dată ce dorinţa este moartă, suferinţa dispare fiindcă ea nu-i nimic altceva decât o absenţă şi o restricţie.

Întrebare: De ce nu avem conştiinţa Realităţii în starea de somn profund, în intervalul dintre două gânduri sau atunci când ne pierdem cunoştinţa?

Răspuns: în toate cele trei stări facem, de fapt, experienţa Realităţii. Dar această experienţă lasă conştiinţei obişnuite, ne-avertizate, o impresie de neant, deoarece starea de conştiinţă experimentată atunci este cea a Conştiinţei pure, fără obiect sau formă. Şi tocmai fiindcă această conştiinţă fără formă este absolut imposibil de integrat în tiparele conştiinţei comune (cu obiect şi formă), se produce o impresie de vid şi de neant. 100

Întrebare: în intervalul dintre două gânduri există, oare, conştiinţa unui interval de timp ce s-ar putea prelungi?

Răspuns: Intervalul dintre două gânduri dă

impresia unui scurt răgaz de timp, dar în realitate este vorba despre o experienţă a Fiinţei în afara timpului. Aşadar, nu intră în discuţie problema prelungirii. Această întrebare, ca şi cea precedentă, rezultă din confuzia dintre continuitatea Prezentului etern şi discontinuitatea succesivă a fenomenelor.

Întrebare: Cum putem, pornind de la minte, să realizăm adevărata noastră natură?

Răspuns: Ajungând să înţelegi că distincţia subiect-obiect, gândire-obiectul gândirii nu este fondată. Gândirea şi obiectul gândit au aceeaşi substanţă, aceeaşi realitate. Îndreptându-ne atenţia către Necunoscut, gândurile-obiecte se dizolvă, se resorb în „Substanţă-Conştiinţă” şi astfel se realizează starea de Conştiinţă pură, fără obiect.

Întrebare: Se vorbeşte mult astăzi, în psihoterapie, despre restructurare. Ce părere aveţi?

Răspuns: Starea non-structurată este o stare de şubrezire şi de absenţă a coordonării între

elementele psihicului. Este o stare esenţialmente negativă. Pentru ca o terapie să fie eficace, este necesar ca aceasta să facă apel la „fantezia” subiectului şi să-l determine să asocieze elementele negative, deja existente, cu elementele pozitive de care este lipsit Acesta nu-i un proces analitic, ci o psihosinteză. Doar în momentul când e vizat Supremul Pozitiv (care nu este la început decât un necunoscut, dincolo de dualitatea pozitiv-negativ), abia atunci se realizează o veritabilă restructurare. Altminteri nu se obţine decât o construcţie „egotică”, obligatoriu fragmentară, care menţine subiectul în cercul vicios al problemelor. Din punct de vedere al Sinelui, nu există nicio problemă.

Întrebare: Am asistat la una din convorbirile care au avut loc la Torino şi unde aţi vorbit despre atenţia fără tensiune. Îmi permiteţi, oare, să vă cer câteva clarificări „practice”?

Răspuns: Atenţia fără tensiune este extrem de importantă în activitatea discriminatorie. Pe plan psihologic, nu trebuie să intervenim cu nimic,

să fim în acelaşi timp receptivi şi activi, liberi de trecut şi de viitor, ascultându-l doar pe cel care ne învaţă şi ascultându-ne, în acelaşi timp, pe noi înşine. Pe plan corporal, trebuie să obţinem o stare musculară neutră, fără atracţie sau repulsie.

E uşor de remarcat că suntem continuu în defensivă faţă de mediul înconjurător, ceea ce perturbă propria noastră psihologie. Nu numai repulsiile declanşează un întreg sistem de contracţii mai mult sau mai puţin durabile, ci în măsură egală şi atracţia, cu întregul ei cortegiu de aviditătţi şi nelinişti, care provoacă în corp aceeaşi tensiune. Această stare de tensiune continuă ne transformă adesea în nişte marionete 102 jalnice, cu mişcări sacadate, sclavi ai unor ticuri ridicole. Trebuie să conştientizăm această stare de fapt într-un spirit de luciditate senină, excluzând categoric orice idee de culpabilitate, de merit sau chiar de dorinţă a schimbării. Numai astfel va putea să apară acea reacţie decisivă care ne va izbăvi de integrarea în schemele obişnuite.

Trebuie să ajungem la înţelegerea potrivit

căreia corpuf nu este nimic altceva decât o idee. Nu e nimic altceva decât un ansamblu de idei cristalizate, fixate şi solidificate prin Tepetiţie, obişnuinţă şi stagnare. Regenerarea corpului se poate obţine printr-o terapeutică ce constă în stabilirea unui proces invers de atenţie discriminatorie şi dizolvantă, care duce la distrugerea „sclerozelor”. Fiindcă, în ultimă instanţă, corpul nu-i altceva decât un ansamblu de „scleroze mentale” pe care singură mintea le-a produs prin relele sale obiceiuri, şi pe care doar mintea poate să le distrugă printr-un proces invers. Acesta proces invers ne pune, în cele din urmă, în posesia unui corp regenerat, purificat, care corespunde în limbaj creştin cu ceea ce se cheamă „corpul de slavă”.

Câteva precizări asupra atenţiei discriminatorii şi dizolvante:

Odată stabiliţi în starea de atenţie fără tensiur

/

ne, o întreagă paletă de senzaţii ne apare,

fiecare cu particularităţile ei. Trebuie să iei ca punct de plecare partea corpului care, prin contrast relativ cu celelalte, apare ca fiind cea mai neutră, cea mai fluidă, cea mai aeriană. Pe urmă, prin exerciţii de atenţie repetate, este necesar să intensifici la maximum fluiditatea acestei părţi a corpului, extinzând-o încet, progresiv, cu răbdare. Rezultatul acestui proces este o senzaţie globală de corp aerian şi omogen. La limită, nu se mai simte nicio eterogenitate, nicio discontinuitate între propriul corp şi atmosfera ambiantă. Este vorba, în mod esenţial, despre un efort de vizualizare, despre crearea de imagini, pe care trebuie să te străduieşti să le faci din ce în ce mai subtile, aeriene, informe, tinzând către vacuitate.

Anumite contracţii, instalate în profunzime, nu vor putea fi diminuate decât printr-o lungă şi răbdătoare străduinţă, printr-o tot mai intensă vizualizare, ferită de orice tensiune sau precipitare. Ar fi bine să parcurgeţi o gamă cât mai bogată şi mai variată de senzaţii – sunete, culori, parfumuri, gusturi etc. Simpla evocare a

unei senzaţii, menţinută în starea ei de puritate originară, adică lipsită de orice asociere, de orice amintire şi, mai ales, de orice apreciere, produce totdeauna o destindere în profunzime. Dar cel mai arzător interes al acestei străduanii rezidă în obţinerea unei stări de disponibilitate ce face posibil discernământul. Totuşi, nu trebuie acordată o prea mare valoare acestor procedee, deoarece trebuie să ne reamin104 tim că Experienţa impersonală are loc în afara cadrului mental sau corporal. A prinde gustul acestora din urmă nu poate decât să ne întârzie în lumea analizei şi a dualităţii în care mentalul se complace.

Întrebare: Ce înţelegeţi dumneavoastră prin activitate mentală? Oare cuvântul englezesc „mind”, pe care hinduşii îi folosesc de obicei pentru a traduce termenul sanscrit „*manas*”, nu are un sens mai cuprinzător decât cuvântul francez „mental”?

Răspuns: Riguros vorbind, în limba franceză cuvântul „mental” este un barbarism utilizat în

mediile hinduiste ca echivalent al lui „mind” şi „*manas*”. S-a recurs la acest termen pentru că limba franceză nu dispune de corespondentul exact. Eu folosesc, aşadar, cuvântul „mental” în sensul lui general de gândire, imaginaţie, raţionament, voinţă, senzaţii, percepţii, emoţii. Acesta este ansamblul care alcătuieşte ego-ul, caracterizat prin simţul separa tivi taţii şi al identificării cu mentalul-corp.

40

Cuvântul mental corespunde domeniului explorat de psihologia occidentală şi care adeseori e desemnat prin termenul „psyche”, pentru a evita conotaţiile metafizice şi religioase ale cuvântului suflet.

Întrebare: Vorbiţi adesea despre „orchestrarea” energiilor. Prin acest termen înţelegeţi ceva asemănător metodelor tantrice

40

? *Răspuns*: Nicidecum. Metodele tantrice sunt discipline voluntare, în timp ce orchestrarea energiilor constituie, în realitate, o punere în

repaos a voinţei. Există în corp reţele de energie subtilă care apar Conştiinţei atunci când s-a ajuns la o vacuitate naturală şi spontană. Această percepţie era imposibilă mai înainte, din cauza unor baraje, blocaje şi contracţii. Hinduşii folosesc cuvântul *prăna* pentru a desemna suflul vital sau energia subtilă.

Energia vitală îmbracă mai multe aspecte diferite, care corespund modificărilor funcţionale ale *prânei*. Printre acestea se pot menţiona: *Prăna*: respiraţia *Apăna*: excreţia *Samăm*: digestia *Vvăna*: circulaţia, etc. La oamenii obişnuiţi, aceste energii se transmit doar în sens orizontal şi descendent. Tehnicile tantrice au drept scop transformarea lor în mişcări ascendente. Dar aceste metode, în loc să ducă la o re-punere în echilibru, nu fac decât să stocheze energiile la un nivel superior, unde sunt reţinute prin

„Baraje”.

Mai curând sau mai târziu, ruptura acestor baraje poate provoca dezastre, deoarece căutarea tantrică înseamnă căutarea unei stări „construite”,

pe când *Advaita*, prin metoda discernământului, provoacă repunerea în stare de echilibru natural şi originar (*sahaja*) a energiilor. Atâta vreme cât 106 adevărata natură a obiectului nu este înţeleasă, echilibrarea energiilor nu se poate face, fiindcă dorinţa se îndreaptă spre obiecte creând astfel procesul cosmic, care nu ia sfârşit decât atunci când ai înţeles că Fericirea supremă nu stă în lucruri.

Întrebare: Odată stabilit în fundal (starea impersonală), cum e posibil să faci faţă, simultan, obiectului şi totodată să fii conştient de „Sine”, având în vedere că conştiinţa simultană a mai multor lucruri este imposibilă?

Răspuns: Şinele este ca o sursă luminoasă ale cărei raze alcătuiesc mentalul nostru şi, în consecinţă, lumea. Fiinţele şi lucrurile, sub aspectul lor cel mai divers, cei mai eterogen, nu sunt decât fragmentări ale aceluiaşi Tot, întocmai cum scânteile izbucnesc dintr-un cămin, sau firele plasei dintr-un păianjen.

Fiecare obiect este legat de fundal,

Conştiinţa. Trebuie înţeles că întreg conţinutul Conştiinţei constituie, totdeauna şi în mod necesar, o unitate. Li acest sens, poţi spune că nu exista niciodată decât un singur „obiect” prezent în Conştiinţă şi prezent în sens spaţial şi temporal. Niciodată două obiecte nu pot fi gândite împreună fără a fi reduse, prin chiar acest fapt, la unitate. Deci această imitate este obiectul prezent al Conştiinţei. L.a fel se întâmplă şi în distincţia dintre cauză şi efectul ei. În realitate, aceste două noţiuni formează un tot, întrucât este imposibil să distingi noţiuni corelative. De fapt, efectul şi cauza sunt sesizate, în unul şi acelaşi act de conştiinţă, ca o unitate indisolubilă.

Acelaşi lucru se întâmplă şi în ce priveşte ideea de Timp. Poţi spune, cu toată seriozitatea, că ideea de Timp este atemporală, fiindcă ideea unei succesiuni implică sesizarea simultană, sintetică a termenilor acestei succesiuni, căci altfel am avea de-a face cu succesiunea unor gânduri, nicidecum cu gândul de succesiune. *Întrebare*: Ce este mentalul? *Răspuns*: Mentalul

nu este nimic altceva decât o funcţie generată de dorinţă, atât în starea de veghe, cât şi în starea de vis.

Însă Plenitudinea tăcută precede activitatea mentală şi apoi îi succede. Mentalul nu este altceva decât instrumentul acestei Plenitudini, de care aceasta se serveşte pentru a acţiona, aşa cum noi ne servim de picioare pentru a umbla. *Întrebare*: Cele trei stări au ceva în comun? *Răspuns*: Există dorinţă şi activitate mentală în starea de veghe şi în cea de vis. În starea de somn profund, activitatea mentală şi dorinţa încetează.

Trăsătura comună a celor trei stări este absenta *r* cunoaşterii Realului. Cunoaşterea Realului nu este o cunoaştere de obiecte. Ea nu-i posibilă decât dacă iluzia „eului” şi a lumii a dispărut. Trebuie înţeles bine că formele multiplicităţii sunt suprapuneri aplicate Realităţii ultime şi pe care acestea 108 o ascund. Înlăturarea suprapunerii revelează Adevărul, întocmai cum recunoşti o umbră pe care înainte o luai drept hoţ.

Întrebare: Care este diferenţa dintre un mistic, în sensul comun, şi omul realizat?

Răspuns: Misticul, în accepţia curentă, este un om care caută experienţe şi al cărui ideal este să obţină extazul. Căutarea extazului, experienţa extazului nu au nimic de-a face cu Realizarea.

Am mai spus-o şi-o repet extazul este o stare în care se intră şi din care se iese fără a suferi vreo preschimbare.

Omul realizat, dimpotrivă, a recăpătat conştiinţa adevăratei sale naturi şi, prin chiar acest fapt, este reintegrat în starea lui naturală primordială, eternă.

Misticul iese din extazul lui, regăsindu-şi natura umană aproape neschimbată şi se confruntă iarăşi cu dificultăţile vieţii. În schimb, pentru omul realizat lumea şi-a pierdut caracterul obiectiv şi distinctiv (şi în consecinţă problematic), pentru a nu mai re-apărea decât ca strălucire a Sinelui.

Întrebare: De ani de zile particip la conferinţe cu subiecte spirituale şi totuşi nu ajung

să fac experienţa Sinelui, fiind mereu obsedat de problemele mele. Credeţi că mă voi putea elibera de ele într-o bună zi?

Răspuns: Această întrebare o pune non-Sinele, ego-ul. Or, fragmentul nu poate niciodată să cuprindă întregul. Elimină non-Sinele şi ceea ce va rămâne se va stabili, o dată pentru totdeauna, în Bucurie şi Libertate. Când nu urmezi Calea directă, nu vezi problema principală, fiindcă eşti preocupat doar de problemele secundare şi te învârteşti mereu în acelaşi cerc vicios.

Problema fundamentală este falsa identificare cu mintea şi corpul. Toate celelalte confuzii derivă din asta. Când încetezi să te mai cramponezi de false valori şi când înţelegi limpede că mintea nu poate sesiza Realitatea, tu nu „experimentezi Şinele” în sensul obiectiv care i se dă acestei expresii, ci te stabileşti într-o stare a Fiinţei în care toate problemele te abandonează, ca o durere de cap când ai găsit leacul potrivit. Căile obiective, chiar dacă permit uneori o anumită deschidere de spirit, torpilează dinainte

Experienţa despre care vorbim aici.

Întrebare: Pentru lucrarea interioară, presupun că trebuie să dispui de o anumită bază şi să fii perfect sănătos. Or, eu petrec adesea nopţi chinuitoare şi fără odihnă. Cum vedeţi posibilă pentru mine o disciplină spirituală, dată fiind dorinţa mea profundă de a găsi Adevărul?

Răspuns: Trebuie să porneşti de la un anumit număr de date şi să vezi care sunt posibilităţile tale actuale. Aceste posibilităţi pot fi descoperite doar pe viu, în fiecare clipă, dacă nu intervine nicio critică sau nicio comparaţie cu posibilităţile vecinilor ori cu cele pe care ţi-ar plăcea să le ai. Nu trebuie niciodată să vrei a fi altceva 110 decât ceea ce eşti. Procedând astfel vei începe să te simţi unic, aşa cum şi eşti.

Odată cu acceptarea onestă a acestor date, începi să înţelegi, de-o manieră tangibilă, de ce anume eşti capabil, lucru care va fi pentru tine un stimulent. Prin folosirea posibilităţilor tale prezente, acelea pe care le-ai acceptat pe deplin, vei atinge o fază nouă a evoluţiei fizice şi psihice.

Orice altă modalitate ar fi inoportună pentru tine şi n-ar face decât să-ţi sporească nerăbdarea. Acesta poate fi demarajul care-ţi va dărui respectul faţă de tine însuţi şi faţă de ceilalţi, fără spirit de competiţie. Adoptarea acestei atitudini îţi va stabili locul pe care îl ocupi în societate. Îţi va aduce un echilibru de bună calitate şi o artă de a trăi în armonie, fericit în limitele posibilităţilor tale.

Întrucât dorinţa profundă pe care o nutreşti faţă de atingerea Adevărului a licărit deja în fiinţa ta, ştii că ceea ce cauţi nu ţine de domeniul „obiectelor”, ci se află în tine însuţi, „fără obiecte”.

Cât despre starea astmatică pe care o descopăr la tine, n-o vei rezolva nici cu medicamente alopate, nici cu cele homeopate. Pregăteşte-ţi un teren mai bun, printr-o alimentaţie potrivită compusă în principiu din cereale şi Lipsită total de aciditate. Zahărul trebuie în mod special evitat, la fel ca şi preparatele care necesită prăjirea sau fierberea

alimentelor. Astmul e o reacţie centripetă, defensivă şi apăsătoare care îţi gâtuie fiziologia.

Este o boală născută numai din frică: frică de un tată autoritar, frica zilei de mâine, frica de a nu putea face faţă anumitor situaţii, frica de a nu-ţi pierde capitalul, prestigiul, frica de singurătate, de moarte.

La anumite persoane care şi-au structurat personalitatea în jurul fricii, asta poate merge atât de departe încât, dacă suportul obişnuit lipseşte dintr-un anumit accident, ele resimt absenţa fricii ca eminamente inconfortabilă şi-şi creează din toate piesele un alt suport. Frica de a fi lipsit de ceva, indiferent de ce, nu se va stinge niciodată, chiar dacă individul are din abundenţă, fiindcă în lume nu poate exista o siguranţă totală.

Împlinirea unei dorinţe ne satisface provizoriu, dar imediat apare o altă dorinţă şi ne târăşte către un alt obiect care, la fel ca şi primul, nu ne va procura o satisfacţie definitivă. Nesiguranţa şi impermanenţa constituie natura însăşi a lucrurilor şi le conferă chiar farmec.

Siguranţă absolută nu poţi căpăta decât în adevărata stare „fără dorinţă”. Şi abia când vei înţelege – ai o înţelegere fără întoarcere! – că lucrurile nu conţin fericirea, abia atunci te vei regăsi deodată într-un vid vast, unde nu te vei putea referi la nimic şi starea aceasta îţi va da o idee despre dulceaţa singurătăţii. Această plenitudine „tăcută” n-o să te mai părăsească, în ciuda oricăror hărţuieli cotidiene. Vei avea parte astfel de o perspectivă 112 diferită asupra vieţii; energiile tale, datorită discriminării, nu vor mai sta sub semnul fricii, iar starea de sufocare şi opresiune va fi urmată de o minunată senzaţie de expansiune şi eliberare. Va fi o vindecare pe toate planurile, o dată pentru totdeauna.

Întrebare: întâlnesc atât de multe oprelişti care mă împiedică să duc viaţa profundă despre care vorbiţi, încât mă simt încătuşat şi neputincios.

Răspuns: Ceea ce te împiedică să fii stăpân pe tine însuţi este convingerea că tu eşti corpul şi mintea când, de fapt, tu eşti Cunoscătorul ultim.

Primele obstacole pe care trebuie să le examinezi sunt gândurile tale. Îndreptându-ţi atenţia spre Realitatea imuabilă, care cunoaşte aceste piedici, şi nu spre fenomenele ce par a fi obiective, vei vedea că aceste oprelişti vor înceta să mai fie obstacole. De altfel, piedicile nu simt altceva decât semnale de alarmă vestitoare ale unei treziri la o nouă orientare. Fericit cel pentru care semnalul de alarmă sună ca o speranţă!

Întrebare: Presupun că în perioada în care se practică *săifhana*, anumite alimente trebuie suprimate. V-aş ruga, în calitatea dumneavoastră de medic, să-mi spuneţi ce rol arc alimentaţia în obţinerea lucidităţii şi vigilenţei favorabile cercetării spirituale?

Răspuns: Tot ceea ce este acid, am mai spus-o, trebuie evitat, fiindcă distruge „maşina” şi o goleşte de propria substanţă. Toate preparatele pe bază de grăsimi, în special când sunt prăjite, opacizează şi îmbâcsesc organismul, împiedicând conturarea precisă a oricărei probleme. Zahărul, sub toate formele, exceptând anumite fructe

consumate cu moderaţie, moleşeşte caracterul, îl face leneş şi ezitant, în aşa fel încât avem tendinţa să evităm problemele sau să le amânăm. Tutunul, alcoolul şi carnea sunt excitante care provoacă o supra-încălzire metabolică, creând astfel distrageri şi perturbaţii ce împiedică valul limpede al gândirii discriminatorii. Alimentaţia cea mai echilibrată are la bază cerealele integrale. Bineînţeles, acestea sunt generalităţi care trebuie adaptate cazurilor individuale.

Întrebare: Care este, în acest demers către suprema introvertire, rolul Maestrului?

Răspuns: Guru, stabilit deplin în fundai, în Şinele imuabil este, potrivit expresiei tradiţionale „distrugătorul întunericului”. Calitatea lui de instructorţ*achărya*), de „pedagog spiritual” implică în mod necesar capacitatea de a determina natura blocajelor interioare ale discipolului său, dându-i ajutorul de care acesta are nevoie. Maestrul spiritual îi dezvăluie, pe rând, diferitele aspecte ale Adevărului. Şi astfel, ascultându-şi Maestrul şi apoi ascultându-se pe

sine însuşi, discipolul asimilează treptat, prin meditaţie, conţinutul Adevărului.

Maestrul îşi observă discipolul. ±1 îi descoperă „nodurile de energie”, „centrările excentrice” şi, 114 când îşi dă seama că antagonismele au dispărut şi conflictele sunt reduse, intervine pentru a-l ajuta pe discipol să realizeze Experienţa.

Tocmai în acest moment, prezenţa unui Guru este indispensabilă. O dată Experienţa trăită, stabilirea definitivă în această Experienţă se va reactualiza, mai curând sau mai târziu. Pentru cel care a realizat Şinele, sensul oricăror calificative personale a dispărut complet, într-o asemenea măsură, încât, dacă îl întrebi brusc cine este sau ce este, el îţi va răspunde simplu „Eu sunt”.

Raporturile dintre Maestru şi discipol au un caracter de intimitate ai totul special. Ele nu sunt nici personale, nici impersonale (în sensul convenţional), ci au un caracter inefabil, deoarece Maestrul, prin stabilirea sa continuă în Sine, se dovedeşte a fi adevăratul „Eu” al discipolului. În

această accepţie trebuie înţeleasă Tradiţia, atunci când afirmă că adevăratul Guru este Guru interior.

Întrebare: Nu văd încă foarte limpede cum acţionează învăţătura unui Guru asupra discipolului său.

Răspuns: După cum am spus deja, Experienţa are loc în afara oricărui cadru mental. Dând ascultare Maestrului său, care caută să-l facă să înţeleagă ce nu poate fi Şinele, discipolul trece printr-o serie de transformări şi de eliminări care îl lasă, în ultimă instanţă, „sărăcit”. Prin urmare, de fiecare dată când discipolul îşi va îndrepta gândurile spre „non-dualitate”, el va trece prin aceeaşi serie de eliminări, cu mai multă uşurinţă şi mai puţină împotrivire. În final, va avea acces direct la Plenitudine. „Stabilirea” permanentă nu va mai fi ulterior decât o chestiune de timp.

Întrebare: Credeţi că religiile au urmărit această „Stabilizare” şi, dacă răspunsul este afirmativ, cum au procedat?

Răspuns: Arta sacră, prin natura ei, ţinteşte către Principiu. Din nefericire, a început să se

degradeze odată cu apariţia goticului şi a dispărut complet în momentul Renaşterii. Începând cu această epocă, arta religioasă şi-a pierdut caracterul sacru. „Prezenţa” pe care o simţim într-o biserică romană se pierde deja în edificiile gotice. Elanul vertical ce le caracterizează pe ultimele, şi pe care îl consideri de obicei atât de patetic şi de specific religios, este în realitate o aspiraţie spre înalt, care e consecinţa pierderii sentimentului Divin în miezul fiinţei noastre, (împărăţia cerurilor este înăuntrul vostru). Biserica romană, prin însăşi structura ei, constituia pentru credincios un loc de „centrare”, pentru a-l ajuta să reia contactul cu centrul său divin. În edificiul baroc, dimpotrivă, „Prezenţa divină” este anihilată de mişunarea de forme şi culori care distrag spiritul, îl excită şi îl exaltă, dar împiedică radical o reculegere veritabilă.

Cunosc interesul tău pentru muzica indiană, care a rămas cu adevărat „sacră” până în zilele 116 noastre, căci a putut să-şi conserve caracterul său tradiţional, fiindcă a fost întotdeauna

transmisă de la Maestru la discipol.

Este interesant de observat acest mod de expresie în care sunetul parcurge toate dimensiunile spaţiului sonor, pentru a reveni constant în centru, punctul său de bază, tonica. Iar tambura – cu cele patru corzi ale sale ce fac să se audă constant dominanta, tonica superioară dublă, şi octava inferioară – reprezintă suportul, fundalul, eterna Prezenţă, răstimp în care instrumentele celelalte participă la toate desfăşurările şi variaţiunile posibile. Asta mă duce cu gândul la Coethe care zicea, după ce l-a ascultat pentru prima oară pe Bach, că: „Muzica aceasta ne face să uităm spaţiul şi timpul; sar spune că eterna Armonie vorbeşte cu sine însăşi”.

Întrebare: Aş dori să-mi confirmaţi că tocmai uitarea adevăratei mele naturi este cea care mă menţine în identificarea cu micul meu „cu „socotit ca fiind cel ce acţionează.

Răspuns: Ceea ce, în noi, este conştient de existenţa noastră individuală, o transcende. Şi ceea ce transcende această existenţă individuală

este adevărata noastră natură. Şinele se află dincolo de toate vicisitudinile, dincolo de toate modificările celor

„Trei stări” (veghe, vis, somn profund), dincolo de naştere şi moarte. Atunci când considerăm că anumite gânduri, senzaţii şi emoţii, care se schimbă necontenit, sunt ale noastre, noi rămânem totuşi neimplicaţi. Şinele pare că îşi asumă caracteristicile individului (*jiva*) şi ia asupra sa întregul lanţ al cauzelor şi efectelor. Din punct de vedere uman, avem o identitate care se exprimă prin pronumele „eu” şi acest „eu”, ego, este confundat cu „mentalulcorp”. Ego-ul se găseşte atunci în faţa următoarei alternative: să perceapă Realitatea, adică să integreze Şinele, sau să continue să se identifice cu „mentalul-corp” considerat a fi cel care acţionează. Însă această identificare nu este de fapt decât o deprindere dăunătoare, de care trebuie să ne dăm seama în profunzime, pentru a ne elibera definitiv.

Încetând să te mai identifici cu orice fel de transformări, nu mai eşti afectat de schimbările

care survin. Şi înţelegi că obiectele apărute în starea de veghe sau în cea de vis nu sunt decât forme care se resorb în somnul profund. Atunci ştii că eşti „Martorul”, Sinele absolut neimplicat şi că obiectele nu-l mai pot afecta pe Martor, că leul din vis nu-l poate devora pe cel care visează.

Întrebare: în consecinţă, ce devine Lumea?... jocul divin (*lila*) al Divinului, în sensul pozitiv în care Aurobindo foloseşte acest termen? Răspuns: Cel care urmăreşte Realitatea ultimă nu pune accentul pe lucrurile lumii, căci asta i s-ar părea complet zadarnic, fiindcă a recunoscut irealitatea lucrurilor. El este mai interesat de magician şi mai puţin de vrăjile şi de isprăvile 118 sale. Lumea arată spre Cel care o percepe şi lumea îl cântă ca pe Martorul ultim. Cel care este stabilit în Sine nu-i deloc interesat de teologii şi de cosmologii. Construcţia unei ipoteze cosmogonice de tipul celei care consideră lumea un „joc divin” este o speculaţie mentală datorată ignoranţei minţii, această minte care nu cunoaşte adevărata natură a Martorului ultim. „Shastrele”, şi mă gândesc în

special la C.audapada, afirmă categoric: „Creaţia este natura însăşi a Celui strălucitor, căci numai El singur există şi nimic altceva”.

Realitatea ultimă este ea însăşi multiplicitatea, diversitatea. A vrea să explici lumea şi originea ei este o irosire de energie, care te distrage de la perspectiva Experienţei esenţiale.

Întrebare: Domnule, care este starea ultimă în perspectiva vedantină?

Răspuns: Starea ultimă este cea în care nu distingi nimic şi nu te distingi de nimic. Starea aceasta este o Realizare spontană, în care eşti – dar într-un mod non-distinctiv – „conştient fără să ştii”

46

Invitaţie la reflecţie

Cartea aceasta a intrat în România (ediţia franceză, adică), la începutul deceniului opt al secolului trecut, adusă fiind de scriitoarea Henriette Yvonne Stahl. Un amănunt anodin, veţi fi poate tentaţi să spuneţi. Pentru cei care au uitat, care nu au ştiut (?) ori sunt prea tineri şi le sunt

străine acele vremuri, mă simt datoare să fac o precizare: în 1972, a ţi se găsi în bagaj o carte ca cea de faţă era sinonim cu a descoperi astăzi, în identitatea cuiva, un periculos traficant du droguri...

„Sois ce que tu es" a circulat ilegal şi foarte restrictiv, într-un cerc restrâns de prieteni ai scriitoarei, oameni care se interesau sincer de „asemenea lucruri". Dar, mai mult încă decât lectura acestei cărţi, prezenţa autorului ei, invocată de Henrietta, ne revela (aproape tangibil) o lume abia bănuită mai înainte, o lume a spiritului în care domnea pacea şi bucuria ne-condiţionată.

În 1975 a apărut la Paris volumul „Le Temoin de T rternite", semnat de Henriette Yvonne Stahl, o carteconfesiune despre descoperirea, în capitala Franţei (şi nu în India...) a mult-râvnitului ei Maestru spiritual. F.vident, cartea aceasta nu mai era o ficţiune literara, nu era un roman, ci o dezvăluire biografică. Şi totuşi, de-a lungul întregii naraţiuni, numele Maestrului nu a fost pomenit

niciodată, datorită însăşi dorinţei acestuia, după cum precizează criticul literar, reputatul indianist Jean Herbert, cel care semnează prefaţa volumului „Le Temoin de I Eternite”.

Mulţi ani mai târziu, într-o lucrare apărută postum (Mihaela Cristea, De vorbă cu Henriette Yvonne Stahl despre „Realitatea Iluziei”, Editura Minerva, 19%) pot fi descoperite dezvăluiri mai ample, referitoare la subiectul nostru: „... Nu mi-a fost dat să plec în India, şi asta după ce îmi cumpărasem bilet dusîn tors şi-mi făcusem bagajul... Apoi am plecat în Franţa, pentru publicarea romanului «între zi şi noapte». La Paris l-am întâlnit pe Jean Klein, omul care trebuia în această existenţă pe pământ să-mi fie maestru”.

Henriette Yvonne Stahl mai mărturiseşte, în aceeaşi carte de memorii că: „... fără a face pe detectivul, am căutat *să* cunosc cât de cât viaţa acestui om, care se pretindea capabil să-i îndrume pe alţii. M-am interesat de sănătatea lui, gândirea lui, cotidianul vieţii lui, trecutul lui... Omul făcuse medicina (plus studii muzicale), deci avea o

disciplină ştiinţifică, combinată cu o serioasă cunoaştere a făpturii umane, în sine. Stătuse zece ani în India, probabil că lucrase acolo cu oameni de valoare, nu poza în clarvăzător sau în făcător de minuni, dimpotrivă, mi-am putut da seama că, pe cât posibil, căuta să pară obişnuit, cu toate sutele, miile de oameni care roiau în jurul lui Această mulţime constituia doar un auditoriu al conferinţelor lui şi doar puţini, aleşi dintre aceştia, lucrau individual cu el. Am avut norocul să fiu acceptată printre ei…”

Cartea de faţă a fost, deci, trăită de Henriette Yvonne Stahl, în calitate de discipol al lui Jean Klein, după cum vă puteţi convinge citind versiunea românească a volumului amintit – „Martorul Eternităţii”, ediţia a II-a, Editura Herald, 2002.

Numeroşi alţi discipoli i-au urmat învăţăturile, în ţări ale Europei. În Statele Unite ale Americii şi în America Latină, fundaţia care poartă numele lui Jean Klein fiind, de asemenea, un semn de recunoaştere a rolului său deosebit în

„stingerea suferinţelor omeneşti”.

„Soi ce que tu es” („Fii ceea ce eşti”), cartea care vă stă în faţă, nu aduce nimic nou culturii Dvs. Ea doar ne *reaminteşte* cine suntem, ce ştim despre fiinţa noastră cea mai profundă, cum putem să trăim fără dorinţe – sursa unică şi directă a suferinţei –, cum putem trăi Bucuria în afara obiectelor, în fine, Jean Klein ne spune că a fi Realizat e departe de „concepţia obiectuală”. În puţine cuvinte, învăţăturile lui Jean Klein fac parte din „Ştiinţa Fericirii”, o fericire dincolo de condiţii exterioare, o fericire fără durată.

„Fii ceea ce eşti”, culegere a unor convorbiri dintre Maestru şi discipoli (sau virtuali discipoli), este o carte despre Cunoaşterea adevăratei noastre naturi, care îndeamnă şi invită la reflecţii sincere, capabile să ne conducă la reîntâlnirea Sinelui. Sine pe care deseori îl simţim îndepărtat şi pe care totuşi îl regăsim, aşa cum spune Shankarâchărya, „asemeni unui colier pe care îl credeam pierdut, ca să-l redescoperim atârnându-ne la gât”.

Viorica D. Ciorbagiu

9 47

Cuprins